

ΚΑΛΗΜΕΡΑ

11/2022

Χειμώνας στο Τρόοδος με το φακό του Ανδρέα Δρουσιώτη

Η Καλημέρα εκδίδεται με την οικονομική υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού της Τσεχίας.
Tento časopis je vydáván za finanční podpory Ministerstva Kultury ČR.

EDITORIAL

Περιοδική έκδοση της ΕΚ Πράγας

Εκδότης / Vydavatel:
Ελληνική Κοινότητα Πράγας / Řecká obec Praha

Σύνταξη / Redakční rada:
Tassula Zissaki-Healey, Kiki Kirezi, Michalis Laso,
K. Božková

Αλληλογραφία / Korespondence:
Řecká obec, Vcelova 3, 120 00 Praha 2

facebook/Ελληνική-Κοινότητα-στην-Πραγα

E-mail:
tassula.healey@gmail.com (ΕΚ Πράγας)

Web:
<http://www.ropraha.eu>

Λογαριασμός ΕΚ Πράγας
Česká spořitelna, Praha 1,
ζ.ú.: 1928830399/0800

Εκτύπωση / Tisk:
GRAFIKSHOP
Bubenská 1477/1, 170 00 Praha 7

Συνδρομή

Beneficiary:
Řecká obec Praha, Vcelova 3, 120 00 Praha 2,
Prague - Czech Republic

Beneficiary Bank:
Česká Spořitelna a.s., Pobočka Praha 1,
Václavské nám. 16, 110 00 Praha 1,
Prague - Czech Republic
IBAN: CZ80 0800 0000 0019 2883 0399
BIC (SWIFT): GIBACZPX

Προσοχή! Μέλη της ΕΚ Πράγας!

Παρακαλούμε όλα τα μέλη της ΕΚ Πράγας να στείλουν την ετήσια συνδρομή τους στο λογαριασμό της Κοινότητας για το 2021:

Ceska Sportelna, Praha 1
Recka Obec Praha
c.u. 1928830399/0800
Vaclavske Nam. 16, Praha 1
IBAN: CZ8000 0000 001928830399
BIC (SWIFT): GIBBACZPX

Σας ενημερώνουμε ότι στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚ Πράγας παραμένουν τα μέλη του μέχρι να μπορέσουμε να πραγματοποιήσουμε την Γενική Συνέλευση για εκλογή νέου Διοικητικού Συμβουλίου. Δύο μέλη παραιτήθηκαν για προσωπικούς λόγους (η Κυκή Κυρέζη και ο Κώστας Τσιρτσίκος). Τους ευχαριστούμε για την ανεκτίμητη προσφορά τους στην Κοινότητά μας. Ευχαριστούμε την Ανδρονίκη Σπάλα-Podlahova Ing., Αντιπρόεδρο και Ταμία της Κοινότητας, η οποία έστειλε έγκαιρα όλες τις αιτήσεις για επιδότηση του 2022 στο Υπουργείο Πολιτισμού της Τσεχίας και στη Δημαρχία της Πράγας.

Επίτιμο Προξενείο της Ελλάδας στην πόλη Πάρντουμπιτσε

Στην ενίσχυση και τη βελτίωση της διαδικασίας της ελληνικής γλώσσας στις ελληνικές κοινότητες της Τσεχίας στοχεύει η πρώτη πρωτοβουλία του κ. Σωτηρίου Ζαβαλιάνη, ο οποίος διορίστηκε πρόσφατα Επίτιμος Πρόξενος της Ελληνικής Δημοκρατίας στο Πάρντουμπιτσε.

Ανταποκρινόμενος σε σχετική έκκληση για υποστήριξη του κ. Χρήστου Μπιλάα, Προέδρου της Ομοσπονδίας Ελληνικών Κοινοτήτων στη Δημοκρατία της Τσεχίας, ο κ. **Ζαβαλιάνης αποφάσισε άμεσα την επιχορήγηση της διαδικασίας της ελληνικής γλώσσας για το σχολικό έτος 2021/2022 στις κοινότητες Πράγας, Μπρνο, Οστράβα και Κρνοφ με το ποσό των 100.000 κορωνών.**

Ο Επίτιμος Πρόξενος στο Πάρντουμπιτσε θα ανακοινώσει προσεχώς και νέες πρωτοβουλίες που στοχεύουν στην καλλιέργεια των ελληνικών γραμμάτων και του ελληνικού πολιτισμού στην Τσεχική Δημοκρατία.

Ευχαριστούμε:

Όλα τα μέλη της ΕΚ Πράγας που ανταποκρίθηκαν άμεσα στο κάλεσμα του Διοικητικού Συμβουλίου να πληρώσουν την ετήσια συνδρομή τους για το 2021.

Τον **Λεωνίδα Ζήκο** για την προσφορά των 3.000 κορωνών στην ΕΚ Πράγας.

Την **αναγνώστρια Ανδρονίκη Οτίσκοβα** από την Κάριβινα για την προσφορά 500 κορωνών στο περιοδικό «Καλημέρα» και για τα καλά της λόγια για το περιεχόμενο του περιοδικού. Την **οικογένεια Νίκου Καλόγερο** για την προσφορά 400 ευρώ στο περιοδικό μας στη μνήμη του αδερφού τους Αχιλλέα Καλόγερο.

Τον **Ανδρέα Λέκα** από τη Λεμεσό, Κύπρο για την προσφορά 20 ευρώ για το περιοδικό μας και για τις καλές ευχές του για το 2022. Υγεία και χαρά, σου ευχόμαστε, Ανδρέα.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΣΤΗΒΑΚΤΑΚΗΣ – ΕΝΑΣ ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΣΤΟ «ΚΑΛΗΜΕΡΑ»

Συνέντευξη στην Τασούλα Ζησάκη-Healey

Τ: Μανώλη, πώς βρέθηκες στην Πράγα; Είσαι βέρος κρητικός και από ότι έχω διαπιστώσει η Κρήτη είναι η μεγαλύτερη σου αγάπη...

Καταρχάς θα ήθελα να σε ευχαριστήσω για την πρόσκληση γιατί πραγματικά διακρίνω το αέναο αγώνα και διαρκή προσπάθεια σου να αναδείξεις την Ελλάδα μας στην Τσεχία.

Γεννήθηκα τις πρώτες πρωινές ώρες του Σαββάτου στις 27 Αυγούστου (όπως ο Αδαμάντιος Κοραής) του 1977 στην Αθήνα όμως όλη μου την παιδική και εφηβική ηλικία μέχρι και την ενηλικίωση μου την πέρασα στο Ηράκλειο της Κρήτης. Είμαι θα έλεγα βέρος Κρητικός, βέρος Καστρινός, καθότι το Ηράκλειο είναι ιστορικά το Μεγάλο Κάστρο, ο Χάνδακας, η πρωτεύουσα της ενετικής Candia όπως έλεγαν οι Ενετοί το Νησί. Οι γονείς μου έλκουν την καταγωγή τους από όλη την Κρήτη. Θα ήθελα εδώ να κάνω ιδιαίτερη μνεία στη δικηγόρο μητέρα μου η οποία πραγματικά υπήρξε και εξακολουθεί να υπάρχει στη ζωή μου ως πηγή άντλησης αγάπης και στοργής, ήταν και είναι ο στυλοβάτης της ζωής μου και ένας πραγματικά αγωνιστής της ζωής. Ο πατέρας της μητέρας μου, ένας βαθιά δημοκράτης, φιλόanthropos και ευπατρίδης σπουδαίος δικηγόρος της εποχής του κατάρχονταν από μια ιστορική οικογένεια των Σφακιών, τους Χούρδους οι οποίοι μαζί με άλλες σπουδαίες οικογένειες ξεκίνησαν την επανάσταση του 1770 στα Σφακία με το Δασκαλογιάννη, και οι οποίοι μετοίκησαν στο χωριό Βρύσες στην επαρχία Μεραμβέλλου του Νομού Λασιθίου, με μεγάλη συνεισφορά στον αγώνα κατά των Οθωμανών Τούρκων. Η μητέρα της μητέρας μου, δασκάλα, με προσφορά σε σχολεία της Σητείας, της επαρχίας Βιάννου και κυρίως των ανατολικών προσφυγικών προαστείων του Ηρακλείου κατάρχονταν από τον Συκολόγο της επαρχίας Βιάννου νοτιοανατολικά του νομού Ηρακλείου, από τα λεγόμενα «καμένα χωριά» εξαιτίας του ολοκαυτώματος που διέπραξαν οι Ναζί στην επαρχία αυτή. Οι γονείς του πατέρα μου κατάρχονταν από την Μεσσαρά Ηρακλείου, από ένα ιστορικό χωριό

της Πάνω Ρίζας τα Βορίζια, με μεγάλη συνεισφορά σε όλους τους αγώνες των Κρητών κατά των Οθωμανών και των Ναζί μετέπειτα καθότι ήταν από τα σημαντικότερα κρησφύγετα ανταρτών στην Κρήτη και μάλιστα το πλήρωσε το χωριό με τον διπλό βομβαρδισμό και την ολοσχερή καταστροφή του.

Στα 19 μου βρέθηκα φοιτητής στο Λονδίνο και μετέπειτα επέστρεψα στο Ηράκλειο αρχικά και εν συνεχεία στην Ελούντα και στη Χερσόνησο όπου εργάστηκα στον τουρισμό για περίπου 15 χρόνια. Παράλληλα εργαζόμουν το χειμώνα στο δικηγορικό γραφείο της οικογένειας το οποίο λειτουργεί αδιάλειπτα από τη δεκαετία του 1930 έως και σήμερα. Τη διετία 2002-2004 βρέθηκα στην Αθήνα και κατόπιν στο Ηράκλειο ως στέλεχος των διοικητικών υπηρεσιών και εν συνεχεία της Δ/νσης Διαπίστευσης (Υπεύθυνος στα 4 Κέντρα παραγωγής και διαχείρισης των Καρτών Διαπίστευσης σε όλες τις Ολυμπιακές πόλεις για το Τουρνουά Ποδοσφαίρου, Δ/ντης Διαπίστευσης Εγκατάστασης στο Παγκρήτιο Στάδιο Ηρακλείου και Υποδιοικητής Διαπίστευσης στο άθλημα της ποδηλασίας στους Παραολυμπιακούς Αγώνες της Ο.Ε.Ο.Α 2004.

Στην Τσεχία βρέθηκα πρώτη φορά στις 28 Οκτωβρίου 2012 όταν και ήρθα κρατώντας μια ελληνική σημαία, μια Καινή Διαθήκη και λάδι, μυζήθρα, κεφαλοτύρι, ελιές, βότανα και μέλι από την

Κρήτη, να επισκεφτώ την τότε κοπέλα μου και μελλοντική σύντροφο της ζωής μου και μητέρα των 2 υπέροχων αγοριών μας του Νίκου και του Φίλιππου. Μετά όλα πήραν τον δρόμο τους.

Η Κρήτη είναι αλήθεια μου λείπει... όλους τους Έλληνες μας λείπει η Πατρίδα μας, η Ελλάδα μας. Είναι βαρύ φορτίο αλλά μοναδικά όμορφο να κουβαλάς την ιδιότητα, την ταυτότητα του Έλληνα...την κληρονομιά, τη θρησκεία... τη γλώσσα που λέει ο Καβάφης που μας 'εδόθη ελληνική' και ειδικά σε εμάς τους Κρητικούς...η νοσταλγία της Κρήτης μετατρέπεται σε πόνο, ενίοτε σε πληγή και σε άρνηση συμβιβασμού με την πραγματικότητα της ξενιτειάς. Όμως, αυτό άλλαξε με τα χρόνια σε κάποιο βαθμό διότι η συνειδητοποίηση του να είσαι γονιός, πατέρας αμβλύνει την κατάσταση αυτή και δημιουργεί μια αντίθετη πορεία στη σκέψη μου... καθώς και κίνητρα για τη δημιουργία μιας νέας ζωής, που μαζί με την ανάγκη της επιβίωσης ισορροπεί την καθημερινή απουσία της Κρήτης από τη ζωή μου.

Τ: Ήταν εύκολο να προσαρμοστείς στην Τσεχία; Ποια είναι τα θετικά (και ποια τα αρνητικά) στοιχεία, οι δυσκολίες, κ.λπ. όταν κάποιος θέλει να εγκατασταθεί στην Τσεχία και συγκεκριμένα στην Πράγα.

Νομίζω ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα ήταν και εξακολουθεί να είναι η γλώσσα. Όλα τα άλλα με τον ένα ή τον άλλο τρόπο λύνονται. Σίγουρα η νοοτροπία

και η κουλτούρα διαφέρει αρκετά και ειδικά στην αντίληψη των διαπροσωπικών σχέσεων και από την οπτική γωνία του τι είναι και αγαθό και ηθικό.

Τ: Όπως μας είπες, στην Πράγα ήρθες με ένα όμορφο καλλάθι με κρητικά προϊόντα. Είναι εύκολο να λειτουργεί μια εταιρία με ελληνικά προϊόντα σε μία περίοδο όταν τα μεγάλα σουπερμάρκετ οργανώνουν βδομάδες με ελληνικά προϊόντα; Υπάρχει ανταγωνισμός. Ποια ελληνικά προϊόντα αρέσουν στους Τσέχους πολίτες;

Οι σπουδές μου δεν σχετίζονται με το εμπόριο. Είμαι Νομικός και μάλιστα την περίοδο αυτή κάνω εξ αποστάσεως το Μεταπτυχιακό μου σε αγγλικό πανεπιστήμιο πάνω στο Διεθνές δίκαιο. Όμως, η ζωή όπως τα έφερε, οι επιλογές που κάναμε με την σύντροφό μου (δημιουργήσαμε μαζί το brand φυσικών καλλυντικών Omorfa, την εταιρεία διανομής και αντιπροσωπεύει κρητικών φυσικών καλλυντικών και προϊόντων, El-lada.cz) καθώς και η αγάπη μου και η εμπιστοσύνη μου στα ελληνικά προϊόντα και δη της Κρήτης, με έκαναν να ασχοληθώ με την προώθηση των ελληνικών και κυρίως των κρητικών φυσικών προϊόντων στην Τσεχία. Για να απαντήσω στην ουσία της ερώτησης σου, αγαπητή μου Τασούλα, θα σου πω καταρχάς ότι αποτελεί διαφήμιση η ύπαρξη ελληνικών προϊόντων στα μεγάλα σουπερμάρκετ και αλυσίδες με προϊόντα διατροφής και καλλωπισμού. Σίγουρα αυτομάτως όλοι εμείς οι μικροί επιχειρηματίες, παραγωγοί, μεταποιητές, κ.λπ. έχουμε να μοιραστούμε το εναπομείναν κομμάτι της αγοραστικής πίτας. Όμως και πάλι, εγώ βλέπω μεγάλη διαφορά από το 2013 και μετά αναφορικά στο πώς οι Τσέχοι καταναλωτές βλέπουν τα ελληνικά προϊόντα. Βλέπω μια παράλληλη ανταπόκριση, μια στροφή αν θέλεις σε πιο μικρά brands, σε πιο ποιοτικά και λιγότερο εμπορικά προϊόντα. Τελικά αρχίζουν και μαθαίνουν καλά και το λάδι μας και το μέλι μας, τα βότανα μας και τα φυσικά καλλυντικά μας. Νομίζω μάλιστα ότι το μέλλον ανήκει στα φυσικά και στα βιολογικά προϊόντα καθώς οι άνθρωποι δεν εμπιστεύονται τόσο πλέον από ποιοτικής απόψεως τα συμβατικά εμπορικά προϊόντα.

Αναφορικά με τα προβλήματα που κάποιος θα συναντήσει εδώ είναι νομίζω κοινά σε κάθε μετεγκατάσταση κάποιου στο εξωτερικό. Η διαμονή, η γλώσσα, οι νόμοι, τα ήθη τα έθιμα, η νοοτροπία

του τόπου, η εργασία (αν και στην Τσεχία αυτό ευτυχώς δεν αποτελεί πρόβλημα για όσους εργάζονται σε σύγχρονους τομείς της οικονομίας όπως προγραμματιστές, εκπαιδευτικοί, ιατροί και νοσηλευτικό προσωπικό, λογιστές, οικονομολόγοι, μεταφορείς, εργαζόμενοι στον τουρισμό, τεχνίτες κ.λπ.). Δυστυχώς η πανδημία έφερε ανακατατάξεις αλλά και νέες ευκαιρίες ειδικά σε σχέση με το ηλεκτρονικό εμπόριο και τις διαδικτυακές υπηρεσίες.

Τ: Μετά από λίγα χρόνια στην Τσεχία, τελικά βρήκες την Ελληνική Κοινότητα Πράγας και χαίρομαστε που έγινες αμέσως μέλος της Κοινότητας. Πώς έμαθες ότι υπάρχει Ελληνική Κοινότητα στην Πράγα; Ποιες είναι οι εντυπώσεις σου από τη λειτουργία της Κοινότητας (πριν την πανδημία, βέβαια) και ποια προβλήματα πρέπει να έχει ένα άτομο υπόψη όταν θέλει να εγκατασταθεί και να εργαστεί στην Τσεχία.

Στην Τσεχία έμαθα σχετικά γρήγορα την ύπαρξη της Κοινότητας και όντως σχετικά άμεσα έγινα μέλος της. Ναι, επειδή γενικά είμαι μετριοπαθής άνθρωπος και ανεκτικός σε πλουραλιστικές απόψεις και πεποιθήσεις αντιμετωπίσα ουδέτερα και άνετα την πραγματικότητα της Κοινότητας. Δηλαδή μιας Κοινότητας που επί το πλείστον αποτελούνταν από πολιτικούς πρόσφυγες ή απογόνους αυτών. Στη συνέχεια όμως είδα και διαπίστωσα ένα καθολικό «άνοιγμα» της Κοινότητας σε νέους οικονομικούς και μη έλληνες μετανάστες και φοιτητές. Επίσης διαπίστωσα μία προσέγγιση με την ελληνορθόδοξη ενορία και τις διπλωματικές αρχές της Ελλάδος στη Τσεχία. Είναι σημαντικότατη η συνεισφορά της Ελληνικής Κοινότητας Πράγας με το περιοδικό Καλημέρα, τις πολιτιστικές και εκπαιδευτικές λειτουργίες και εκδηλώσεις της (προ πανδημίας).

Τ: Κι εσύ προσπάθησες να οργανώσεις τους Κρητικούς σε κάποια φάση από ότι ξέρω. Αλλά κάπως ακόμη δεν “οργανώθηκαν” οι Κρητικοί. Γιατί νομίζεις ότι οι νέοι Έλληνες μετανάστες δύσκολα οργανώνονται έχοντας κι εσύ αντιμετωπίσει αυτή τη δυσκολία;

Ναι, πολύ καλή ερώτηση. Προσπάθησα να οργανώσω τους Κρητικούς της Τσεχίας και δη της Πράγας όμως ο βασικός λόγος που δεν έχει με αποτελεσματικό και ουσιαστικό τρόπο επιτευχθεί αυτό, έχει να κάνει κυρίως με την έλλειψη της πανδημίας και με το ότι οι περισσότεροι

εξ αυτών συμπεριλαμβανομένου και εμένα εργάζονται σε μεγάλες εταιρείες ή έχουν οικογένειες με υποχρεώσεις καθημερινές και μαζί με τις αποστάσεις πήγαν πίσω την προσπάθεια αυτή. Όμως σχεδιάζω να τους προσκαλέσω ξανά και να κάνω ότι μπορώ ώστε να οργανωθούμε ως ομάδα ή ως σύλλογο ενδεχομένως και μέσα από την Ελληνική Κοινότητα Πράγας. Εδώ θα ήθελα να πω σε όλους που θα μας διαβάσουν ότι πρέπει να έρθουν κοντά στην Κοινότητα και να καταλάβουν ότι η Κοινότητα ιδιαίτερα αυτή την εποχή είναι ανοικτή για όλους τους Έλληνες στην Πράγα ασχέτως πολιτικών και μη πεποιθήσεων. Η Κοινότητα έχει μια ιστορικότητα λόγω των πολιτικών προσφύγων και των σχετικών πεποιθήσεων τους. Όμως οι εποχές και οι καταστάσεις άλλαξαν. Νομίζω ότι εσύ, Τασούλα, οφείλεις το επόμενο μεγάλο πρότζεκτ και σκοπό που έχεις από εδώ και πέρα είναι η οργάνωση, η συμμετοχή όλων των Ελλήνων στην Κοινότητα. Αυτή νομίζω θα είναι και η μελλοντική παρκαταθήκη σου στις επόμενες γενιές των Ελλήνων εδώ και γι αυτό νομίζω και μαζί με τον αγώνα σου θα μείνεις μελλοντικά στη μνήμη όλων μας ως η εμβληματικότερη πρόεδρος που πέρασε από την Ελληνική Κοινότητα Πράγας.

Τ: Α, εδώ χρειάζεται να εξηγήσουμε στους αναγνώστες μας ότι πρώτων δεν είμαι η “εμβληματικότερη” πρόεδρος διότι υπήρχαν πολλοί πρόεδροι καλύτεροι από μένα από το 1949 και μετά που δημιούργησαν και ανέπτυξαν αυτή την Κοινότητα. Έχει βαθείς ρίζες αυτή η Κοινότητα! Εγώ απλώς συνέχισα το έργο τους μαζί με πολλά μέλη της Κοινότητας που δεν ταιγκουνεύονται ούτε το χρόνο τους μα ούτε και τις προσπάθειές τους να συμβάλουν με ότι μπορούν στο να κρατήσουμε την Κοινότητα, να προωθήσουμε την ελληνική κουλτούρα, τον πολιτισμό, την ιστορία μας σ’ αυτό τον τόπο. Δεύτερον, και αυτό είναι πολύ σημαντικό να το καταλάβουν κι αυτοί που επικρίνουν την “ιδεολογία” της Κοινότητας ότι η Κοινότητα μαζί με την Ομοσπονδία Ελληνικών Κοινοτήτων είναι ένα κομμάτι των μειονοτήτων στην Τσεχοσλοβακία αναγνωρισμένη ως μία από τις μειονότητες της χώρας αυτής. Και ως μειονότητα οφείλει και με κάποιον τρόπο είναι και υποχρεωμένη να παρουσιάζει όχι μόνο την Ελλάδα γενικώς, αλλά και την ιστορία αυτής της μειονότητας, δηλαδή πρέπει να

παρουσιάζουμε τις ιστορικές μας ρίζες μέσω έκδοσης βιβλίων, περιοδικών, μέσω ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών εκπομπών, μέσω συμμετοχής σε συνέδρια για τις μειονότητες στην Τσεχία, μέσω εκδηλώσεων με αναφορά στην ιστορία μας, κ.λπ. εάν θέλουμε να είμαστε αναγνωρισμένη μειονότητα. Αυτό κάνουν όλες οι αναγνωρισμένες μειονότητες στην Τσεχία αλλιώς δεν θα ήμασταν μειονότητα αλλά 'εκπατρισμένοι' για τους οποίους υπάρχει το Κέντρο για ξένους που διαμένουν στην Τσεχία. Επίσης, οι νέοι Έλληνες μετανάστες δεν θεωρούνται αυτόματα μέλη της μειονότητας. Εμείς, σαν Κοινότητα, βέβαια, θέλουμε να έρθουν και αυτοί οι Έλληνες στην Κοινότητα εάν το επιθυμούν οι ίδιοι και αρκετοί όχι μόνο γίνανε μέλη της Κοινότητας αλλά βοηθάνε με τη συμβολή τους στην καλή λειτουργία της Κοινότητας. Σχετικά με το 'όλοι οι Έλληνες να γίνουν μέλη της Κοινότητας' αυτό δεν εξαρτάται από εμάς, αλλά από τη θέληση τους.

Αλλά, να συνεχίσουμε με τη δική σου συμβολή... Είσαι ψάλτης στην Ελληνορθόδοξη Εκκλησία, η οποία λειτουργήσε πριν μερικά χρόνια...

Βασικά είμαι πρακτικός ψάλτης με κάποιες γνώσεις βυζαντινής μουσικής. Ο Πρωτοψάλτης μας είναι ο Μάριος Χρήστου, ένας πολύ καλός μουσικός και συνθέτης με μια αξιοσημείωτη πορεία στη Πράγα. Η Ελληνική Ορθόδοξη Ενορία ιδρύθηκε πριν μερικά χρόνια με καταστατικό και επίσημη υπόσταση στη Τσεχία, με ΔΣ και Πρόεδρο τον προϊστάμενο ιερέα της ενορίας μας, και συγκεκριμένα τον Πατέρα Κύριλλο Σαρκισιάν, ο οποίος είναι θεολόγος, που έχει σπουδάσει, ζήσει και αγαπά την Ελλάδα και φυσικά μιλά και λειτουργεί στα ελληνικά. Καταφέραμε και πήγαμε σε δικό μας ναό στην Πράγα 5, στο Μάλα Χούχλε, ολοκληρώθηκε η ανακαίνισή του εξωτερικά και πραγματοποιήθηκαν μέχρι σήμερα αρκετές δράσεις με

αποκορύφωμα την ολοκλήρωση επιτέλους των χειροποίητων βυζαντινών εικόνων για το τέμπλο του ναού μας που είναι αφιερωμένος στο Γενέθλιο της Θεοτόκου. Εδώ θα ήθελα να ζητήσω από όλους να έρθουν και να αγκαλιάσουν την ενορία μας, να στηρίξουν το έργο της όπως ήδη έκαναν και κάνουν απλοί άνθρωποι Έλληνες και μη καθώς και κάποιοι λίγοι προς το παρόν Έλληνες επιχειρηματίες της Πράγας που πραγματικά έχουν στηρίξει το έργο της ενορίας μας. Περαιτέρω θα ήθελα να καλέσω όλους όσους έχουν οποιοδήποτε πρόβλημα, ανάγκη, η χαρά να μοιραστούν μαζί μας και να έρθουν στον Ναό που λειτουργεί κάθε Κυριακή και υπάρχει σελίδα στο Facebook (<https://www.facebook.com/greekorthodox-prague/>).

την Κρήτη ειδικά, και η πανδημία έδωσε νέες κατευθύνσεις, νέες ευκαιρίες, άνοιξε νέους ορίζοντες, συμμαζέψε κάπως και τα πράγματα, μας έκανε πιο οργανωτικούς, πιο προσεκτικούς και νομίζω ότι θα πάμε πολύ καλύτερα από εδώ και εμπρός, ίσως και καλύτερα από πριν. Οι Τσέχοι πάντως νιώθουν άνετα και ασφαλείς και χαρούμενοι με την Ελλάδα. Αυτή είναι η εκτίμηση μου.

Τ: Μανώλη, και μια ευχή, ένα μήνυμα προς τους Έλληνες στην Τσεχία.

Καταλήγοντας θα ήθελα να ευχηθώ το 2022 να είναι ευτυχισμένο και προπάντων με υγεία για όλους τους ανθρώπους, όλους τους Έλληνες και τις οικογένειές τους. Και θα ήθελα να τους πω ότι η

Ελληνορθόδοξη ενορία της Πράγας

@greekorthodoxprague · Interest

WhatsApp

Home Reviews Videos Photos More ▾

prague/, διεύθυνση: V Lázních, Malá Chuchle, 159 00 Praha-Velká Chuchle) να ακουμπήσουν στην εκκλησία και η εκκλησία θα γίνει γι αυτούς στήριγμα και λιμάνι. Χρειαζόμαστε και νεωκόρους, και ψάλτες και ανθρώπους εθελοντικά να βοηθήσουν αλλά κυρίως χρειαζόμαστε να δώσουμε σε όλους που θέλουν τη δυνατότητα του εκκλησιασμού και της συμμετοχής στα μυστήρια της εκκλησίας.

Τ: Κατά τη γνώμη σου, ποιες ήταν οι επιπτώσεις της πανδημίας στις ελληνικές εταιρίες, στον τουρισμό προς την Κρήτη, γενικά προς την Ελλάδα και Έλληνες τουρίστες προς την Τσεχία.

Επειδή είμαι κοντά στον τουρισμό οφείλω να πω ότι σίγουρα η ζημιά ήταν τεράστια. Ένα μεγάλο πισωγύρισμα. Αλλά πλέον τα πράγματα ισορροπούν, οι Τσέχοι αγαπάνε την Ελλάδα σαν προορισμό,

μεγαλύτερη ασφάλεια και το μεγαλύτερο πλεονέκτημα και προτέρημα μας είναι η δύναμη της ένωσής μας, η ομόνοια και αλληλεγγύη που πρέπει να έχουμε, η κληρονομιά μας ως Έλληνες, η Ελλάδα μας και επιβάλλεται να αλλάξουμε προς το καλύτερο, να εξελιχθούμε με βάση την εθνική μας ταυτότητα, τα θετικά στοιχεία του χαρακτήρα μας, την εργατικότητα μας και την ευστροφία μας, τις γνώσεις μας, και την ανθρωπιά μας. Αν μείνουμε Έλληνες θα μείνουμε γιατί έχουμε ιστορία, γλώσσα, θρησκεία, πολιτισμό, υπέροχο τόπο και γιατί έχουμε φιλότιμο και ανθρωπιά. Ας αποκτήσουμε περισσότερη αγάπη, ταπεινοφροσύνη, ανθρωπιά, αλληλεγγύη και ομόνοια μεταξύ μας. Ότι καλύτερο!!! Σε ευχαριστώ, Τασούλα, για τη φιλοξενία στο περιοδικό της ΕΚ Πράγας.

Τ: Κι εγώ σ' ευχαριστώ και σου εύχομαι υγεία και αισιοδοξία!

ΕΦΕΥΡΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑΣ

«REMOSKA» - ΤΟ MINI ΦΟΥΡΝΑΚΙ ΤΟΥ 1953

(μια προσωπική ιστοριούλα, φώτο η δική μου «Ρεμόσκα» φώτο)
της Τασούλας Ζησάκη-Healey

Όταν μετακόμισα αντιλήφθηκα ότι το 'σαλόνι-κουζίνα-καθιστικό' μου δεν είχε χώρο για κανονικό φούρνο. Με έπιασε πανικός – τι θα κάνω χωρίς φούρνο!!!! Μοιράστηκα τον πόνο μου με φίλους και φίλες και μετά από πολλές συζητήσεις και μετρήσεις, ξαφνικά θυμήθηκα τα παιδικά μου χρόνια στη Βουλγαρία και εκείνο το φουρνάκι της μητέρας μου, το οποίο όταν το έβαζε μπρος η μάνα μας, ξέραμε ότι πάλι κάτι το νόστιμο θα φάμε. Θυμήθηκα ότι ήταν ένα απλό σκεύος με ηλεκτρικό καπάκι και πάνω έγραφε MADE IN CZECHOSLOVAKIA! Ναι, αυτό θα μου λύσει το πρόβλημα, σκέφτηκα... Άρα υπάρχει ακόμα; Δύο-τρία τηλεφωνήματα στις Τσέχες φίλες μου με περιγραφές και εξηγήσεις αφού δεν ήξερα την ονομασία, αλλά τελικά κατάλαβαν το τι έψαχνα. Ήταν η «Ρεμόσκα», η καλή μου «Ρεμόσκα» που ευτυχώς ακόμα υπήρχε και όχι μόνο, ήδη είχε κάνει το γύρο του κόσμου. Οι φίλες μου μου είπαν ότι όλες τους είχαν από μια 'σοσιαλιστική' «Ρεμόσκα» στα εξοχικά τους και δεν καταλαβαίνανε γιατί τόσο πολύ την ήθελα. Την ίδια μέρα μια όμορφη «Ρεμόσκα» μπήκε στο σπίτι μου και από τότε μόνη της μαγειρεύει, εγώ μόνο της προσφέρω τα υλικά... Συμπέρασμα: Δεν χρειάζεστε φούρνο, μια καλή «Ρεμόσκα» θα σας λύσει το πρόβλημα...

Η χαρά μου ήταν ακόμα πιο μεγάλη όταν στο facebook του Τσεχικού Κέντρου στην Αθήνα, διάβασα για αυτή την μεγάλη εφεύρεση της Τσεχοσλοβακίας, τη γιαγιά πια «Ρεμόσκα». Για μένα το «Ρεμόσκα» είναι θηλυκό, η γιαγιά Ρεμόσκα!

Από τη σελίδα του Τσεχικού Κέντρου στην Αθήνα:

<https://www.facebook.com/czechcentreathens/photos/a.3062872630698486/307>

Τι έρχεται στο νου των περισσότερων ανθρώπων όταν ακούνε τη λέξη "Τσεχία"; Συχνά είναι τσέχικες μάγκες που έμειναν στη μνήμη τους μετά από την επίσκεψή τους στην Πράγα. Σκέφτονται την Τσεχία ως μια χώρα που χάρισε στον κόσμο την μπύρα Pilsner, τα κρύσταλλα Moser, το ποτό Becherovka, τα αυτοκίνητα Škoda, τα παπούτσια Bat'a, αλλά γνωρίζουν και τα παγκοσμίου φήμης μοντέλα της και τους παίχτες χόκεϊ.

Ωστόσο, οι Τσέχοι έχουν δώσει στον κόσμο και μια σειρά από εφευρέσεις και καινοτομίες που είναι λιγότερο γνωστές, παρόλο που χρησιμοποιούνται καθημερινά από εκατομμύρια ανθρώπους σε όλο τον κόσμο και ήταν πραγματικά επαναστατικές στην εποχή τους. Πόσοι σήμερα γνωρίζουν ότι οι **φακοί επαφής** είναι τσέχικη εφεύρεση ή ότι ο **κύβος ζάχαρης** που ρίχνουν στον καφέ τους εφευρέθηκε στη σημερινή Μοραβία το 1843;

Στη σειρά του Radio International Prague CZECH MADE θα μάθετε για 12 τσεχικές καινοτομίες, brands και εφευρέσεις.

Remoska – η λέξη γνωστή στην Τσεχία εδώ και σχεδόν 70 χρόνια. Ο μικρός φορητός ηλεκτρικός φούρνος πολλαπλών χρήσεων τσεχικής εφεύρεσης ανταγωνίζεται τις πολύ πιο εξελιγμένες συσκευές κουζίνας. Η «χρυσή εποχή του» ξεκίνησε με μαζική παραγωγή το 1957 και ως το 1991 πουλήθηκαν σχεδόν 3 εκατ. κομμάτια σε όλο τον κόσμο.

Εμπνευσμένος από μια σουηδική ηλεκτρική κατσαρόλα, ο Τσέχος ηλεκτρολόγος μηχανικός OLDŘICH HOMUTA εφηύρε τη δεκαετία του 1950 το πρώτο σκεύος αλουμινίου με καπάκι εξοπλισμένο με θερμαντικό στοιχείο. Επέλεξε αλουμίνιο ως τον καλύτερο αγωγό θερμότητας. Υπήρχαν και υπάρχουν ως σήμερα τρία μεγέθη: το πρωτότυπο μοντέλο μαγειρεύει 2-3 μερίδες, το μοντέλο Grand εξυπηρετεί μια τετραμελής οικογένεια και το Camping Mini είναι για ατομική χρήση. Τα

σημερινά μοντέλα έχουν εξοπλιστεί με αντικολλητική επιφάνεια.

Το Remoska ήταν από την αρχή εξαιρετικά δημοφιλές κυρίως στις χώρες του σοβιετικού μπλοκ, αλλά αποτέλεσε επίσης ένα πολύτιμο προϊόν εξαγωγής τα χρόνια του κομμουνισμού. Στην Τσεχοσλοβακία τότε δεν έλειπε από κανένα νοικοκυριό. Οι Ρώσοι το αποκαλούσαν «θαυματουργό φούρνο».

Το ταπεινό Remoska επέζησε των πολιτικών και οικονομικών αλλαγών της δεκαετίας του 1990 και κατάφερε να διεισδύσει στις δυτικές αγορές. Μεγάλη επιτυχία είχε στη Μεγάλη Βρετανία όπου καταλήγει το 50% της παραγωγής. Το 2002, άρχισε να πωλείται στον Καναδά, τις ΗΠΑ και στην Αυστραλία.

Ο μηχανισμός είναι πολύ απλός. Η θερμότητα από το καπάκι φτάνει τους 180°C και σταδιακά απλώνεται στο κάτω μέρος της κατσαρόλας. Το Remoska μπορεί να μαγειρέψει μια μεγάλη ποικιλία από πιάτα, από ψητό κρέας μέχρι ψωμί, πίτες, σουπές και πολλά άλλα με άριστα αποτελέσματα. Το φαγητό δεν χάνει την υγρασία του και παραμένει ζουμερό. Εξοικονομεί πολύ ενέργεια κατά την εκκίνηση και γι' αυτό το αποκαλούν επίσης «πράσινο τηγάνι». Είναι εξαιρετικά εύκολο στη χρήση και χρειάζεται το 1/5 της ενέργειας ενός κανονικού φούρνου.

Τα τελευταία χρόνια περνά από «αναγέννηση» και ανεβαίνει σημαντικά σε δημοτικότητα. Υπάρχουν πολλές συνταγές στο διαδίκτυο και η τιμή κυμαίνεται γύρω στα 170€.

ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΑΡΟΤΡΟ «ΡΟΥΧΑΝΤΛΟ» ΤΩΝ ΒΕΒΕΡΚΑ - 1827

Δύο ξαδέρφια, οι Β.& Φ. Βέβερκα, από ένα μικρό χωριό της Βοημίας, επιδόθηκαν ένα νέο επαναστατικό άροτρο, γνωστό ως «Ρούχαντλο», το οποίο όργωνε, ανασήκωνε και αναποδογύριζε το χώμα με μία κίνηση, χάρη σε μία καμπυλωτή λεπίδα, αυξάνοντας τριμερώς τις αγροτικές αποδόσεις.

Γιατί όμως δεν έγιναν ευρέως γνωστοί; Γιατί δεν αρκεί να εφευρέσει κάτι. Πρέπει και να το κατοχυρώσεις με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας για να μην στο κλέψουν!

Ο Βάτσλαβ (σιδεράς) και ο Φράντισεκ (ωρολογοποιός), αγρότες και οι δύο, λύγισαν τη λεπίδα στο παλιομοδίτικο άροτρό τους με διάφορους τρόπους μέχρι να επιτύχουν το επιθυμητό αποτέλεσμα. Ακούγεται απλό, αλλά πριν εμφανιστεί το «Ρούχαντλο» το 1827, το όργανο και το άρομα του εδάφους ήταν μια επίπονη διαδικασία δύο βημάτων.

Το νέο άροτρο ανέβαζε στην επιφάνεια πλούσιο στρώμα εδάφους ιδανικό για φύτεμα από μεγαλύτερα βότση από πριν. Έλυσε το πρόβλημα της λίπανσης με ζωική κοπριά, που ήταν μέχρι τότε απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη υψηλότερης απόδοσης κατά το

επιφανειακό όργωμα. Πρόσφερε γόνιμο έδαφος για μικροοργανισμούς, που είναι εξίσου σημαντικοί για την καλή ανάπτυξη των φυτών, όπως το νερό και ο ήλιος.

Τα αδέρφια δεν επωφεληθήκαν ποτέ από την εφευρεσή τους, παρόλο που έφερε την επανάσταση στην αγροτική παραγωγή.

Μετά από ένα χρόνο, το 1828, τα σχέδια του άροτρου των Βέβερκα κυκλοφόρησαν στην εμπορική έκθεση στην Πράγα, κάτι που οι Β.+ Φ.Βέβερκα μπορεί να μην γνώριζαν καν.

Ήταν εύκολη λεία για τους ξένους, ειδικά για τον Γερμανό ονόματι Kainz, ιδιοκτήτη

εργοστασίου γεωργικών μηχανημάτων, ο οποίος σύντομα διαφήμιζε παντού το «νέο του άροτρο».

Τα ξαδέρφια πέθαναν το 1849, με διαφορά έντεκα ημερών, σε δεινή οικονομική κατάσταση, ενώ στο Βερολίνο παράγονταν πάνω από ένα εκατομμύριο άροτρα βάση των δικών τους σχεδίων.

Στη σειρά του Radio International Prague CZECH MADE θα μάθετε για 12 τσεχικές καινοτομίες, brands και εφευρέσεις.

Project:

<https://bit.ly/3qZn3NT>

website:

<https://www.remoska.eu/en>

video:

<https://www.youtube.com/watch?v=OUmUF1wYBY8>

ΑΦΙΕΡΩΜΑ – ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΣΥΝΤΡΟΦΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ ΛΕΚΚΑΣ, Ο ΘΡΥΛΟΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ...

ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ – «Η ΓΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΙΑΣ»

Της Τασούλας Ζησάκη-Healey

Κ: Τον Δεκέμβριο, 2021 «έφυγε» από τη ζωή σε ηλικία 102 ετών, ο θρύλος της Νέας Υόρκης, ο αγωνιστής κομμουνιστής Κώστας Λέκκας. Τα πιο θερμά συλλυπητήρια στην οικογένειά του και στους συντρόφους του. Θα τον θυμόμαστε για πάντα. Ο Κώστας Λέκκας ήταν αναγνώστης του περιοδικού μας.

Το περιοδικό «Καλημέρα» μας έφερε κοντά...

Μία αναφορά για τον Κώστα Λέκκα στο περιοδικό μας, αναδημοσίευση από το «Ριζοσπάστη», έγινε η αιτία να γνωριστώ με τον Κώστα Λέκκα το Πάσχα 2014 στη Λεμεσό Κύπρου. Εκεί, είχα την ευκαιρία να του πάρω συνέντευξη και να μάθω για τη ζωή και τους αγώνες αυτού του «Ελληνοαμερικανού», που μέχρι το τέλος της ζωής του και όταν ακόμα δυσκολευότανε στα «βαθιά γεράματα» να διαβάσει από μόνος του, ήθελε τα μέλη της οικογένειάς του να του διαβάζουν το «Καλημέρα». Τις τελευταίες μέρες της ζωής τους, ενώ ήταν σε κατάσταση κώματος, τα μέλη της οικογένειάς του αποφάσισαν να του βάλουν να ακούσει τον «Ύμνο του ΕΛΑΣ». Άνοιξε ο Κώστας τα μάτια του για πρώτη φορά μετά από αρκετές μέρες κι έτσι τους αποχαιρέτησε ο μεγάλος αγωνιστής, κομμουνιστής της

Νέας Υόρκης.

Στο αφιέρωμά μας, αναδημοσιεύουμε μέρος της συνέντευξης στο περιοδικό μας, τεύχος 14/2014 με σχόλια για την μετανάστευση των Ελλήνων στην Αμερική πιστεύοντας ότι ο αναγνώστης θα μάθει περισσότερο για τους οικονομικούς μετανάστες γενικά και πιο συγκεκριμένα για τις αιτίες μετανάστευσης των Ελλήνων και τις συνθήκες ζωής στην Ελλάδα και στις ΗΠΑ.

Είναι γνωστό ότι η μετανάστευση δεν είναι καινούργιο φαινόμενο, είναι τόσο παλιό όσο και η ανθρωπίνη ιστορία. Οι αιτίες ήταν και είναι οικονομικές είτε ως αποτέλεσμα πολέμων, οικονομικής κρίσης, πολιτικής αστάθειας. Οι Έλληνες μετανάστευουν εδώ και 2.500 χρόνια ακόμα από την εποχή του Περίκλη, στη Μεσόγειο, στη Βόρεια Αφρική, στη Νότια Αφρική, στη

Μικρά Ασία ακόμα και στην Ινδία. Στη διάρκεια των 400 χρόνων Οθωμανικής σκλαβιάς, πολλοί αγωνιστές και καταδιωκόμενοι φεύγανε από την πατρίδα τους για να αποφύγουν τις κακουχίες και το θάνατο. Στον Ελληνικό Εμφύλιο Πόλεμο, αναγκαστικά εγκατέλειπαν την πατρίδα τους χιλιάδες Έλληνες για να αποφύγουν τις εκτελέσεις, εξορίες, φυλακές, για να ζήσουν μια ειρηνική και δημιουργική ζωή στις τότε σοσιαλιστικές χώρες ως πολιτικοί πρόσφυγες.

Στην Αμερική, ακόμα από το 1492, εμφανίζονται έλληνες ναυτικοί από τις διάφορες εκστρατείες του Κολόμβου και Ισπανών αποικιοκρατών. Λέγεται ότι ο πρώτος Έλληνας ήταν κάποιος Θεόδωρος (Don Theodoro) της εξερευνητικής ισπανικής αποστολής, ο οποίος αποβιβάστηκε στη Φλόριντα στις 14 Απριλίου 1528 ως όμηρος και σήμερα υπάρχει και μνημείο αφιερωμένο στον πρώτο ‘έλληνα μετανάστη’. Αλλά η πρώτη μαζική μεταφορά ελλήνων εργατών γίνεται το 1767 στην περιοχή της Φλόριντα από βρετανούς ιδιοκτήτες φυτειών, διότι «οι άνθρωποι αυτοί θα άντεχαν καλύτερα από τους βόρειους μετανάστες της Ευρώπης τη ζέστη και κλιματικές συνθήκες της Φλόριντα». Στη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 και μετά, Αμερικανοί φιλέλληνες και ιεραπόστολοι έρχονται στην Ελλάδα για να συμπαρασταθούν στους Έλληνες κι έτσι ξεκινάν να στέλνουν και να συνοδεύουν ορφανά ελληνόπουλα στην Αμερική για περίθαλψη και σπουδές.

Το μεγάλο μεταναστευτικό κύμα ξεκινάει προς τα τέλη του 19ου αιώνα και αρχές του 20ου αιώνα, μεταξύ του 1890 και 1917 όταν πάνω από 450.000 Έλληνες μεταναστεύουν για να βελτιώσουν το βιοτικό επίπεδό τους και τις συνθήκες εργασίας. Οι αιτίες είναι οι χρεοκοπίες του ελληνικού κράτους, η πολιτική αστάθεια, η οικονομική κρίση, η φτώχεια. Αμέσως, οι πιο ‘δραστήριοι’ ανοίγουν στην Ελλάδα μεταναστευτικά γραφεία, ταξιδιωτικά πρακτορεία και δραστηριοποιούνται τα υπερωκεάνια πλοία για να μεταφέρουν τους φτωχούς αγρότες από την Πελοπόννησο στη ‘γη της επαγγελίας’. Μετά από τρεις βδομάδες (εάν ήταν τυχεροί και το πλοίο δεν πάθαινε κάθε τόσο και κάποια βλάβη), στρωμαγμένοι άνδρες ο ένας πάνω στον άλλον, σ’ ένα ασφυκτικό περιβάλλον χωρίς στοιχειώδη καθαριότητα, άθλιο φαγητό, αρρώστιες, εμετούς από ναυτία, πριν να αποβιβαστούν στο νησί Έλις, στην είσοδο της Νέας Υόρκης, ακολουθούσε

ιατρικός έλεγχος πάνω στο πλοίο και το ερωτηματολόγιο το οποίο ‘ρωτούσε’ εάν είναι υπέρ ή κατά της αναρχίας, υπέρ ή κατά της πολυγαμίας, εάν έχουν κάνει σε φυλακή, ψυχιατρείο ή πτωχοκομείο... Οι ‘τυχεροί’ μεταφέρονταν στην Νέα Υόρκη, είτε σε κάποιοι σιδηροδρομικό σταθμό και από αυτή την στιγμή ήταν ‘ελεύθερα πουλιά’, μπορούσαν να πετάξουν όπου ήθελαν. Αλλά πώς ‘πετάς’ όταν δεν έχεις φράγκο στην τσέπη, όταν δεν γνωρίζεις κανέναν, όταν δεν ξέρεις τη γλώσσα, όταν από ένα φτωχό χωριουδάκι της Πελοποννήσου, βρίσκεσαι στη Νέα Υόρκη; Έτσι, ο αγρότης της Πελοποννήσου ξεκινάει μια καινούργια ζωή στη ‘γη της επαγγελίας’, στο Νέο Κόσμο, μια ζωή αλύπητης εκμετάλλευσης του πλανόδιου μανάβη (συνήθως πουλάει λουλούδια είτε φρούτα), του λαντζέρη (του ‘πιατά’, σε κάποιο ελληνικό εστιατόριο), του σεργιτάρου, είτε του εργάτη σε λατομείο, σε σιδηροδρομικές γραμμές, εργάτης ανθρακωρυχείων, εργοστασίων, μεταλλείων... Οι πιο άτυχοι εργάτες της Νεβάδα είτε της Γιούτα, του Κολοράντο είτε της Καλιφόρνια, ζούσαν σε παραπήγματα, ο ένας πάνω στον άλλον, χωρίς καμιά περιθάλψη και ασφάλεια. Αλλά, πώς να τα πεις όλα αυτά στην οικογένεια σου στην Ελλάδα; Έτσι το πρώτο σου γράμμα τους βεβαίωσε με ένα σύντομο ‘είμαι καλά’, συνήθως γραμμένο

από κάποιον που ήξερε λίγα γράμματα, στο δεύτερο γράμμα έστελνες και καμιά επιταγή από το υστέρημά σου και όταν έβλεπε το χωριό σου, ότι λεφτά υπάρχουν στη ‘γη της επαγγελίας’, μαζευότανε κι άλλοι νέοι του χωριού για να σαλπάρουν προς την Αμερική και να διαπιστώσουν αυτά που δεν έγραφε το γράμμα σου...

Υπάρχουν και οι λίγο πιο διαφορετικοί μετανάστες που αποβιβάστηκαν στην Αμερική. Οι ληστές της Ελλάδας. Μετά τον πόλεμο του 1897 (με τους Τούρκους), η κυβέρνηση Θεοτόκη για να πετύχει την ‘αποσυμφόρηση’ των φυλακών, όπου το 1899 υπήρχαν 12.897 ληστές λόγω της φτώχειας και της εξαθλίωσης, τους αφήνει ελεύθερους για να πάρουν κι αυτοί το δρόμο της μετανάστευσης προς την Αμερική. Έτσι, αυτή την περίοδο οι μετανάστες από την Ελλάδα στην Αμερική υπολογίζονται σε πάνω από 300.000, η συντριπτική πλειοψηφία των οποίων ήταν ‘παράνομοι μετανάστες’...

Ε, λοιπόν, μάλλον, η μετανάστευση στην Αμερική είτε είσαι από την Ελλάδα, είτε από τη Συρία, από τη Λιβύη, από το Ιράκ είτε από το Αφγανιστάν, είτε είσαι Χριστιανός είτε Μουσουλμάνος, δεν έχει αλλάξει και πολύ στην ουσία από τη μετανάστευση που βλέπουμε σήμερα...

Ο ΠΑΤΕΡΑΣ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΕΙ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ...

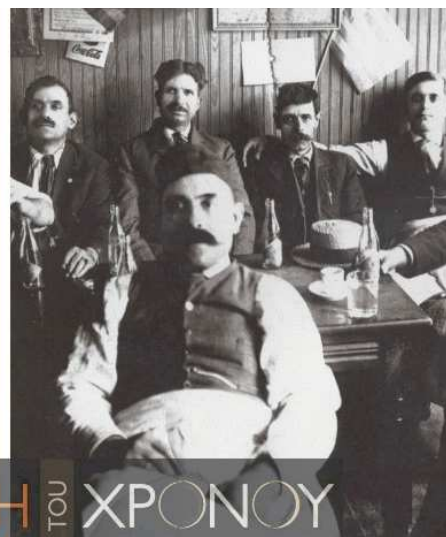
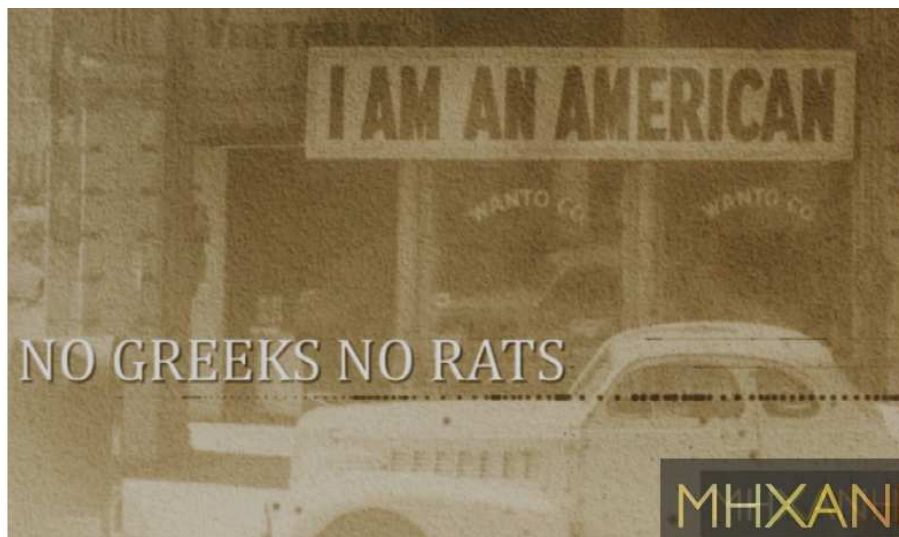
«Ο πατέρας μου, Φώτιος Λέκκιος μετανάστευσε στην Αμερική το 1910. Η μητέρα μου πήγε στην Αμερική το 1914 μαζί με τον πρώτο της γιο, τον Στράτο, δηλαδή με τον μεγαλύτερο αδελφό μου που τότε ήταν δυόμισι χρονών. Το 1915 η μητέρα μου απόκτησε τον δεύτερο γιο της, τον αδελφό μου Γιάννη, το 1917 τον αδελφό μου Γιώργο και το 1919 απόκτησε δίδυμα, εμένα και την αδερφή μου, τον Κωνσταντίνο και την Ελένη. Εκείνο τον καιρό αρχίσαν να εμφανίζονται και τα πρώτα σημάδια, δείγματα, ότι ερχόταν η οικονομική κρίση. Ο πατέρας μου άρχισε να δυσκολεύεται να ανταποκριθεί οικονομικά στην εφταμελή οικογένειά του και γι' αυτό αποφάσισε, μεγάλο λάθος, το 1921, να μας στείλει όλη την οικογένεια στην Ελλάδα. Ο πατέρας μου κατάγεται από τη Λακεδαιμονία, Σπάρτης και από κει πήγε στην επαρχία, στο Γύθειο, Μάνης. Εγώ ήμουν νήπιο και δεν θυμάμαι τίποτα, ούτε και ποτέ γνώρισα τον πατέρα μου, μόνο από φωτογραφία τον ξέρω, διότι όταν φύγαμε ήμουν 2 χρονών και το 1945 μάθαμε ότι ο πατέρας μας σκοτώθηκε σε αυτοκινητικό δυστύχημα στην Αμερική στο New Jersey. Αργότερα μάθαμε ότι ο πατέρας μου ήταν μέλος της ΑΧΕΠΑ, μιας ακροδεξιής θρησκευτικής οργάνωσης των Ελλήνων της Αμερικής».

Σχόλιο: Σκληρή δουλειά, ρατσισμός, φτώχεια...

Ο αριθμός των Ελλήνων μεταναστών αυξάνεται εντυπωσιακά μετά το 1900 όταν οι αμερικανικές αρχές κατήργησαν τον περιορισμό στην είσοδο μεταναστών από την Ελλάδα. Υπολογίζεται ότι την περίοδο 1901-1910, 167.519 άτομα ελληνικής καταγωγής φθάνουν στην Αμερική. Ένας στους τέσσερις Έλληνες, ηλικίας μεταξύ δεκαπέντε και σαράντα πέντε ετών είχε μεταναστεύσει στις Ηνωμένες Πολιτείες. Οι περισσότεροι μετανάστες πήγαν σε μεγάλες πόλεις όπου δημιούργησαν ελληνικές γειτονίες με μικρά εστιατόρια και καφενεία, παντοπωλεία, ζαχαροπλαστεία. Σιγά-σιγά οργάνωνονται ελληνορθόδοξες ενορίες, σύλλογοι. Το 1915 εμφανίζεται

Ρούζβελτ, Τρούμαν και Φορντ. Ο σκοπός της ήταν η ενσωμάτωση των Ελλήνων στην αμερικανική κοινωνία καθώς και κατά των διακρίσεων και του ρατσισμού της Κου-Κλουξ-Κλαν. (Τα μέλη της Κου-Κλου-Κλαν, οι 'λευκοί Αμερικανοί', μπαίνουν σε ελληνικά μαγαζιά, δεν πληρώνανε, σπάζανε ότι βρίσκανε μπροστά τους, σκοτώνανε. Το 'σύνθημα' τους ήταν «Είμαι Αμερικανός. Όχι στους Έλληνες, όχι στους αρουραίους!» (I am an American. No Greeks, no rats!). Η ΑΧΕΠΑ ήταν άμεσοι εκφραστές της ανάγκης αναγνώρισης ενός ελληνικού εθνοτισμού με όρους αμερικανικού αστισμού, θα ταχθούν ανοιχτά ενάντια στο Κομμουνιστικό Κόμμα των ΗΠΑ και σε κάθε μορφή ριζοσπαστικοποίησης.

γάλα, και οι κυβερνήσεις επωφελοούνται για να ξεφορτώσουν στην αμέριμνη, πλούσια, και φιλόξενη Αμερική τα αποβράσματα των φυλακών και των ασύλων... Ως εκ τούτου, η νέα μετανάστευση περιλαμβάνει έναν μεγάλο και διαρκώς αυξανόμενο αριθμό παραλυμένων, πνευματικά αναπήρων, που ξεβράζουν τα κατώτατα στρώματα της Μεσογείου και των Βαλκανίων... Ο γηγενής Αμερικανός της Βόρειας (Nordic) καταγωγής θα εξαφανισθεί τελείως. Δεν πρόκειται ο γηγενής Αμερικανός να αναμιχθεί και να δημιουργήσει οικογενειακούς δεσμούς με τις κατώτερες αυτές φυλές, αλλά ούτε και δύναται να συναγωνισθεί τους νεοφερμένους εις τις χειρωνακτικές εργασίες και τα κατώτερα επαγγέλματα».

και η πρώτη ελληνική εφημερίδα στη Νέα Υόρκη, 'Εθνικός Κήρυξ'. Το 1922 δημιουργήθηκε και η μεγαλύτερη οργάνωση ΑΧΕΠΑ (ΑΗΕΡΑ – American Hellenic Educational and Progressive Association), μία αδελφότητα, τα μέλη της οποίας είχαν ελληνικές ρίζες αλλά αργότερα μπορούσαν να γίνουν μέλη και ξένοι όπως είχαν γίνει μέλη οι τρεις πρώην πρόεδροι της Αμερικής, οι

«Το 1916, ο ρατσιστής Μάντισον Γκραντ έγραφε: "Αυτοί οι καινούργιοι μετανάστες δεν προέρχονται αποκλειστικώς από την Βορεία (Nordic) φυλή, όπως ήσαν οι προηγούμενοι, οι οποίοι ήλθαν εδώ αυτοβούλως για να βελτιώσουν τις κοινωνικές των συνθήκες. Σήμερα, οι εφοπλιστικές εταιρείες και τα μεταναστευτικά γραφεία διαφημίζουν την Αμερική ως την χώρα όπου ρέει μέλι και

Δεν ήταν μόνο ρητορικές και ακαδημαϊκές οι επιθέσεις. Πολλοί Έλληνες πρωτοπόροι επλήρωσαν ακριβώς την αντίθεσι "γγηγένων" προς τους νεοφερμένους, ιδίως από τις μεσογειακές και τις σλαβικές εθνότητες. (https://www.aspromavro.net/2015/07/blog-post_64.html)»

Ο ΚΩΣΤΑΣ ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΙ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ...**«ΓΙΑ ΜΕΝΑ ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΧΕΙΡΟΤΕΡΗ, ΠΙΟ ΑΘΛΙΑ ΠΡΑΞΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΔΟΣΙΑ...»**

ΜΕΤΑΝΑΣΤΑΙ ΑΝΑΜΕΝΟΝΤΕΣ ΤΟ ΑΤΜΟΠΛΟΙΟΝ ΕΝ ΠΑΤΡΙΔΙ

Κι έτσι τον Φεβρουάριο του 1954 αναχωρήσαμε για την Αμερική με υπερωκεάνιο πλοίο από τον Πειραιά, το λεγόμενο 'Νέα Ελλάδα', το οποίο ήταν γαϊδούρι και όχι πλοίο. Κάναμε 17 μέρες να φτάσουμε στο λιμάνι της Νέας Υόρκης με πολλές ταλαιπωρίες. Δεν πέρασαν κι έξι μήνες, και χτύπησε το κούδουни του σπιτιού μας. Κατέβηκα κάτω και βλέπω τρεις άνδρες, ο ένας ήταν διερμηνέας, ο Ιωαννίδης. Και μου λεν ότι σαν πατριώτης Αμερικανός πρέπει να ξέρω ότι στην Αμερική έχουν μπει πολλοί κομμουνιστές και πρέπει να τους πω τα ονόματα κομμουνιστών εάν τους ξέρω. Τους απάντησα ότι δεν ξέρω κανέναν, αλλά και να ήξερα δεν θα τους έλεγα τίποτα. Διότι για μένα δεν υπάρχει χειρότερη, πιο άθλια πράξη από την προδοσία. Και πρόσθεσα ότι είμαι ιδεολόγος. Έχω έρθει στην Αμερική για να δουλέψω τίμια και καθαρά, για να θρέψω την οικογένειά μου. Κι εσείς δεν μπορείτε να ξεριζώσετε από μέσα μου αυτό που πιστεύω, γι' αυτό που αγωνίστηκα και ακόμα αγωνίζομαι. Δεν αγωνίζομαι ούτε για να σκοτώσω, μα ούτε για να κλέψω. Αγωνίζομαι για μια κοινωνία που να ανταποκρίνεται πλούσια απέναντι στο λαό. Ε, φύγανε λέγοντας ότι δεν θα με ξαναενοχλήσουν αφού είδαν ότι δεν υπάρχει φόβος να ανατινάξω το Άγαλμα της Ελευθερίας!

Σχόλιο: Οι τρεις άνδρες...

Ο Κώστας φτάνει στις Ηνωμένες Πολιτείες την περίοδο όταν οργιάζε ο αντικομμουνισμός ακόμα από το 1940 και στην περίοδο του Ψυχρού Πολέμου. Υπήρχε το κλίμα φόβου ενάντια στην Σοβιετική Ένωση, 'ο Ερυθρός Τρόμος' (Red Scare) και το «Κόκκινοι κάτω από τα κρεβάτια» (Reds under the beds). Με τον τότε γερουσιαστή του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος Τζόζεφ Μακάρθι, γνωστός για το αντικομμουνιστικό του μένος, γερμανο-ιρλανδικής καταγωγής, καθολικός ιησουΐτης, είχαν ξεκινήσει μαζικές κατηγορίες για κατασκοπία, ανυπακοή, προδοσία χωρίς αποδεικτικά στοιχεία, και η 'ιερά εξέταση' από την Μόνιμη Υποεπιτροπή Ερευνών της Γερουσίας της οποίας ο Μακάρθι ήταν ο Πρόεδρος. Χιλιάδες Αμερικανοί κατηγορήθηκαν ως κομμουνιστές όπως κυβερνητικοί, υψηλά

ιστάμενοι, υπάλληλοι, προσωπικότητες από το χώρο του Χόλυγουντ (στη Μαύρη Λίστα του Χόλυγουντ), συγγραφείς, πολιτικοί, στρατιωτικοί, εκπαιδευτικοί, μέλη εργατικών σωματίων, οι οποίοι απολύθηκαν από τις θέσεις εργασίας τους, δεν μπόρεσαν να συνεχίσουν τη σταδιοδρομία τους και αρκετοί φυλακίστηκαν. Το 1954 ο Μακάρθι εξαναγκάστηκε να παραιτηθεί. Πεθαίνει το 1957. Δυστυχώς, τις μεθόδους του Μακάρθι εφάρμοσαν πολλές ξένες (και ελληνικές) μυστικές υπηρεσίες κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου.

Ο Κώστας Λέκκας μιλάει στο ντοκιμαντέρ «Ταξισυνειδησία» για τους Έλληνες των ΗΠΑ στις αρχές του περασμένου αιώνα. (Katioussa.gr)

Σ' αυτό το ντοκιμαντέρ ο Κώστας Λέκκας αναφέρεται στη δική του προσωπική διαδρομή, στη δεξιά παρέκκλιση του ΚΚ

ΗΠΑ, αλλά και στην επιθυμία του να ζήσει ακόμα περισσότερα χρόνια, για να δει να γκρεμίζεται το βάρβαρο καπιταλιστικό σύστημα.

Ερώτηση: Οι αναφορές που γίνονται στην ταινία αφορούν κυρίως την περίοδο μέχρι τη δεκαετία του '50 και ειδικά το κλίμα της περιόδου που οι Έλληνες εργάτες συμμετείχαν ενεργά στο ΚΚ ΗΠΑ, που είχε μεγάλη εκτίμηση στην εργατική τάξη και οργάνωνε τον αγώνα της. Πώς ερχόταν αυτός ο απόηχος σε εσάς;

Απάντηση: Ήταν πολύ ισχυρές οι μνήμες από την «Ένωση του Σπάρτακου», που ήταν μια ταξική συνδικαλιστική ένωση των Ελλήνων εργατών. Είχα την τύχη να γνωρίσω τον Γιάκ Χολ, τον ΓΓ της ΚΕ του ΚΚ ΗΠΑ πριν φυλακιστεί και βοηθούσα πάντα το κόμμα. Μετά φτιάξαμε στην Αστώρια μια ομάδα και από τα νέα παιδιά που ερχόντουσαν

μετανάστες. Δυστυχώς, μετά, το ΚΚ ΗΠΑ τράβηξε δεξιά, και με τον τρόπο τους διαλύσανε αυτή την ομάδα και άλλες ομάδες Ελλήνων κομμουνιστών σε άλλες πόλεις. Αργότερα είχα κάνει πρόεδρος στην «Ελληνοαμερικανική Δράση» και συμμετείχα ενεργά στην οργάνωση «Δημοκρατία» κατά την περίοδο της αντιδικτατορικής πάλης.

Τότε είχαμε αναλάβει και τη στήριξη οικογενειών που είχαν ανθρώπους τους στην εξορία.

Δυστυχώς, εδώ και χρόνια δε βλέπω τίποτα να κινείται για την ταξική οργάνωση των εργατών, είναι διαλυμένα σχεδόν τα πάντα, και το ΚΚ ΗΠΑ έχει κάνει μεγάλη στροφή συμβιβασμού με το σύστημα. Εγώ είμαι 94 χρόνων

και κρατάω γιατί έχω το πιστεύω μου, την ιδεολογία μου. Και θέλω να ζήσω περισσότερα χρόνια για να δω να γκρεμίζεται αυτό το βάρβαρο σύστημα που λέγεται καπιταλισμός και ιμπεριαλισμός. Εύχομαι στο Κόμμα μας, το ΚΚΕ, να κρατάει πάντα γερά τη σημαία του αγώνα για την ανατροπή της καπιταλιστικής βαρβαρότητας.

Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ...

Κι εδώ η ζωή μας ήταν δύσκολη. Δουλεύαμε, σκέτη σκλαβιά. Πήγα σ' ένα ελληνικό εστιατόριο, 'πιατάς', έπλυνα πιάτα 72 ώρες την βδομάδα για 32 δολάρια! Μαρτυρική σκλαβιά. Σε έξι μήνες 'προβιβάστηκα', έγινα 'μικρός μάγειρας'. Δούλευε και η γυναίκα μου, η οποία έπαιρνε περισσότερα χρήματα από μένα – 90 δολάρια την βδομάδα. Ήξερε το κέντημα στη μηχανή, ενώ εγώ και με την προαγωγή μου, έπαιρνα 50 δολάρια την βδομάδα. Κάναμε πολλές οικονομίες και μ' αυτές τελικά μπόρεσα και έκανα δική μου δουλειά. Άνοιξα εστιατόριο, ήξερα να μαγειρεύω κι έτσι μέσα σε 10 χρόνια από πιατάς, μικρός μάγειρας, σερβιτόρος, μπόρεσα και έκανα το επάγγελμά μου πετυχημένα γύρω από τα εστιατόρια. Πήγα πολύ καλά αλλά είχα πάρει υποθήκη. Σιγά-σιγά μπόρεσα και αγόρασα σπίτι, δικό μας. Δουλεύαμε σκληρά και τελικά όταν έκλεισα τα 62, το 1971 πήρα πρόωγη σύνταξη, πούλησα το μαγαζί. Και από τότε αφιέρωσα τη ζωή μου ψυχή και σώματι στις ιδέες μου, στα πιστεύω μου, στην ιδεολογία μου, στο Κόμμα μου, στο ηρωικό και δοξασμένο ΚΚΕ! Και με ότι μπορώ, ότι μου περισσεύει, το προσφέρω στο Κόμμα μου. Έχω ορκιστεί – θα υπηρετώ αυτό που πιστεύω! Και γι' αυτό έπραξα, πράττω και θα πράττω μέχρι το τέλος της ζωής μου!

Σχόλιο: Τα ελληνικά εστιατόρια... «Όταν ένας Έλληνας συναντά έναν άλλον Έλληνα, τι κάνουν; Ανοίγουν εστιατόριο!»

«Κάπως έτσι ξεκίνησαν οι Έλληνες την είσοδο τους στο χώρο των εστιατορίων

και του φαγητού για να καταφέρουν τις επόμενες δεκαετίες να κυριαρχήσουν τόσο απόλυτα και επιτυχημένα ώστε οι μεν κοινωνιολόγοι να κάνουν λόγο για «ελληνικό φαινόμενο», η δε κοινή γνώμη να αστεϊεύεται: «Όταν ένας Έλληνας συναντά έναν άλλον Έλληνα, τι κάνουν; Ανοίγουν

εστιατόριο!».

(Σύμφωνα με τα στοιχεία της Αμερικανικής Στατιστικής Υπηρεσίας, τον Ιανουάριο του 1994 υπήρχαν στην Νέα Υόρκη 8.805 εστιατόρια. Από αυτά, 4.614 στο Μανχάταν, 1.483 στο Μπρούκλιν, 1.691 στο Κουίνς, 702 στο Μπρόνξ και

3.115 στο Στάτεν Άιλαντ. Στον αριθμό αυτό δεν περιλαμβάνονται οι diners, τα καφενεία (coffee-shops) και τα φαστ φουντ. Κατά την επίσημη απογραφή του 1975, στα 3.000 εστιατόρια που υπήρχαν στις Ηνωμένες Πολιτείες, το 20% από αυτά ήταν ελληνικής ιδιοκτησίας. Με άλλα λόγια, 23.000 Έλληνες ιδιοκτήτες ή ένας Έλληνας εστιατορέας για 10.000 Αμερικάνους). «Ετσι όπως εξελίχθηκαν αργότερα

τα πράγματα, μπορεί να πει κανείς χωρίς φόβο να βρεθεί μακριά από την πραγματικότητα, ότι με τις επιχειρήσεις εστιατορίων εμπήκαν οι πιο γερές και μόνιμες βάσεις, πάνω στις οποίες εστηρίχθηκε ολόκληρο το οικονομικό και κοινωνικό οικοδόμημα του Ελληνισμού της Αμερικής... Το εστιατόριο ήταν ο σταθμός, ο μεγάλος σταθμός, το φθάσιμο στο τέλος ενός ανηφορικού δρόμου, όπου οι Έλληνες μετανάστες, επιχειρηματίες

πια, μπορούσαν να σταματήσουν οριστικά ή να ξεκινήσουν για μεγαλύτερες οικονομικές κατακτήσεις. Είναι στην κλίμακα της ανόδου του Ελληνισμού το πλατύσκαλο, στο οποίο οι κουρασμένοι μετανάστες μας ανέπνευσαν οικονομικά και ξεκουράστηκαν από τα πρώτα τους δύσκολα βήματα της βιοπάλης τους...». (Μπάμπης Μαλαφούρης, «Έλληνες της Αμερικής 1528-1948», Νέα Υόρκη, 1948).

Greek immigrant workers, Boott Mill (circa 1916).

Ταβέρνα «Σκούνα», ζαχαροπλαστείο «Λευκός Πύργος», ψαροταβέρνα «Η Γωνία του Ηλία», ταβέρνα «Ζυγός»

Η ΖΩΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ...

Στην Ελλάδα περάσαμε πολύ δύσκολα χρόνια αν και ο πατέρας μας κάθε μήνα μας έστελνε επιταγή. Σύντομα φάνηκε ότι με την οικονομική κρίση του 1929, ο πατέρας μου αδυνατούσε να στέλνει αυτό που χρειαζότανε για να μας συντηρήσει, δηλαδή αντί για 100 δολάρια το μήνα, μας έστελνε 25 δολάρια ας πούμε. Ναι, μας έστειλε στην Ελλάδα χωρίς να υπάρχουν οικονομικές προϋποθέσεις για την οικογένειά μας – δεν είχε ούτε μεγάλη κτηματική περιουσία, τίποτα. Περάσαμε πολύ άσχημα στην Ελλάδα. Η εποχή

τότε ήταν τέτοια που ανέκοψε και τη μόρφωσή μας διότι μόνο ένας πλούσιος μπορούσε να μορφωθεί, ενώ εμείς οι φτωχοί δεν μπορούσαμε να πάμε σε ανώτερα μορφωτικά ιδρύματα. Αυτή ήταν μια μεγάλη αδικία του συστήματος για τη λαϊκή τάξη.

Το 1940 άρχισε ο ελληνοϊταλικός πόλεμος που μας κήρυξε η Ιταλία. Εγώ δεν επιστρατεύτηκα διότι ενώ όλα τα αδέρφια μου δηλώθηκαν στα διάφορα διοικητικά γραφεία όπως και στο στρατολογικό, εγώ έμεινα αδήλωτος. Χάθηκε και το

πιστοποιητικό γεννήσεως μου κι έτσι δεν ήμουνα πουθενά γραμμένος. Γι' αυτό και δεν υπηρετήσα, εάν και έπρεπε να υπηρετήσω τη θητεία μου. Μετά, τα γεγονότα τα γνωρίζουμε – μπήκαν οι Γερμανοί και οι Βούλγαροι, και ζήσαμε αυτή την άσχημη εποχή της τριπλής κατοχής. Είναι αλήθεια ότι η δική μας περιοχή είναι ένας θησαυρός πολλών γεωργικών προϊόντων κι έτσι εμείς στερηθήκαμε μόνο το ψωμί. Είχαμε λάδι, είχαμε το περιβόλι μας. Αλλά στερηθήκαμε το πιο σημαντικό – την Ελευθερία μας.

ΣΤΟ ΕΑΜ-ΕΛΑΣ... «ΕΜΠΡΟΣ ΕΛΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»

«ΕΜΕΙΣ, ΟΙ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ, ΕΧΟΥΜΕ ΕΝΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ – ΝΑ ΜΕΝΟΥΜΕ ΠΑΝΤΑ ΑΓΕΡΩΧΟΙ ΣΕ ΟΠΟΙΑΔΗΠΟΤΕ ΔΥΣΚΟΛΙΑ»...

Το Νοέμβρη του 1941 όλα τα αδέρφια οργανωθήκαμε στο ΕΑΜ. Δεν υπακούσαμε στο διάταγμα των Γερμανών, το οποίο έλεγε ότι όσοι ήταν ξένοι υπήκοοι να δώσουν το παρών τους στις Αρχές. Αυτούς που παρουσιάστηκαν τους συλλάμβαναν και τους στέλνανε στα εργοστάσια της Γερμανίας. Εμείς φύγαμε στο χωριό της μητέρας μου, στην Άρνα, το οποίο βρισκονταν σε ύψος 1.000 μέτρων στον Ταΰγετο, εκεί που ήταν και η έδρα του αντάρτικου. Εκεί επιστρατεύτηκα στον ΕΛΑΣ. Για μένα ήταν μεγάλη χαρά, βέβαια, να εκδικηθώ τους τυράννους, όχι μόνο τους ξένους, αλλά και τους ντόπιους. Δυστυχώς, είχαμε πάρα πολλούς Έλληνες, εθνοπροδότες που συνεργάστηκαν με τους Γερμανούς. Αυτοί ήταν πιο σκληροί και από τους Γερμανούς. Στον ΕΛΑΣ ήμουν ένοπλος δυόμισι χρόνια. Πήρα μέρος σε 22 μάχες και ευτυχώς με ούτε μια γρατζουνιά. Κι έτσι επέστρεψα στο χωριό μου σώος και αβλαβής. Αλλά τι είχε μείνει από το σπίτι μας; Το Σεπτέμβρη το 1943 οι εθνοπροδότες κάψανε το σπίτι μας στο χωριό Αιγές, Γυθείου. Είχε μείνει μόνο ένα μέρος της κουζίνας όπου έμεινε η μητέρα μας με την αδερφή μου.

Σχόλιο: Ο Κώστας Λέκκας ήταν στο II Τάγμα του 8ου Συντάγματος

Μία αφήγηση από τη δράση του II Τάγματος του 8ου Συντάγματος του ΕΛΑΣ στην Πελοποννήσου του Γιώργου Ν. Κόττη

Η μάχη στον Άγιο Νικόλα του νότιου Ταΰγετου

Οι Γερμανοί έκαναν εικαθαριστικές επιχειρήσεις και το σύνταγμά μας έδωσε εντολή να περάσουμε στον Πάρωνα. Όταν ξαναγυρίσαμε στον Ταΰγετο, οι Γερμανοί είχαν εγκατασταθεί στην Πετρίνα, μαζί με ταγματасφαλίτες. Εμείς πήγαμε στον Άγιο Νικόλα.

Οι Γερμανοί, μαζί με τους τσολιάδες, βγαίνουν στα γύρω χωριά και πλατσικολογούσαν. Εκείνη την ημέρα μας ειδοποίησαν πως μια ομάδα πήγε στη Ρόζοβα. Τότε ο λοχαγός – ένας γέρος, Καλέργης λεγόταν, όχι ο διμοιρίτης, ίσως να ήταν και συγγενείς – έδωσε εντολή να

πάει η πρώτη διμοιρία να τους χτυπήσει. Εμένα μου είχε δώσει άδεια ο γιατρός του λόχου Παναγιώτης Καργάκος, γιατί ήμουν άρρωστος. Με τοποθέτησαν προσωρινά στο επαρχιακό γραφείο – που ήταν γραμματέας ο αειμνηστος αδελφός μου Μήτσος, ο οποίος σκοτώθηκε στο Δημοκρατικό Στρατό – σαν σιτιστή. Την ώρα που πήγα τα τρόφιμα στο μάγειρα, άκουσα: «Η πρώτη διμοιρία να ετοιμαστεί». Άφησα τα τρόφιμα στο μάγειρα και πήγα στη διμοιρία. Ρώτησα ποιος θέλει να μου δώσει το όπλο του. Τότε ο συναγωνιστής Παναγιώτης Λιούμης, από την Άρνα, μου

δίνει το δικό του, με 96 σφαίρες, γιατί ο ίδιος ήταν άρρωστος με σαράντα πυρετό. Ξεκινήσαμε για τη Ρόζοβα. Όπου να κατεβούμε στο ποτάμι, που είναι οι μύλοι, έρχονται πολίτες από τη Ρόζοβα και μας λένε πως 30 Γερμανοί κατευθύνονται προς το μέρος μας. Τότε εμείς παρακάνουμε το δρόμο και ανεβαίνουμε πάνω από αυτόν. Ο δρόμος ήταν ένα μονοπάτι σκαμμένο μέσα στο βράχο, ιδανικό για ενέδρες. Δεν προλάβσαμε καλά να ανέβουμε επάνω κι ένα οπλοπολυβόλο δικό μας από την απέναντι πλαγιά, από το ιστορικό κάστρο της Βαρδούνιας, άρχισε να βάζει καταιγιστικά

πυρά κατά των Γερμανών στο μονοπάτι και τους απέκλεισε την υποχώρηση. Εμείς, αφού φτάσαμε από πάνω τους, αρχίσαμε να κυλάμε βράχους, που αφθονούν σ' αυτήν την περιοχή. Ύστερα από μισή ώρα περίπου, οι τσολιάδες που ήταν μαζί με τους Γερμανούς αποκαλώντας μας «αδέλφια», φώναζαν πως παραδίνονται. Κατεβήκαμε κάτω και τους πιάσαμε. Ήταν συνολικά 15 – 12 Γερμανοί και 3 τσολιάδες. Οι 7 Γερμανοί ήταν νεκροί. Οι υπόλοιποι 5 και 3 τσολιάδες πιάστηκαν αιχμάλωτοι.

Την άλλη μέρα μεγάλη δύναμη Γερμανών με ταγματασφαλίτες από το Γύθειο,

πέρασαν από τα χωριά Μαλτσίνα, Κόκινα Λουριά κι έφτασαν στον Άγιο Νικόλα. Πήγαν στο μέρος που είχαμε θάψει τους Γερμανούς, τους ξέθαψαν και αφού τους τύλιξαν με κουβέρτες που είχαν πάρει από τα σπίτια, τους ξανάθαψαν. Στον Άγιο Νικόλα πιάσαν ένα γέροντα μονόφθαλμο, που τον κατέδωσε κάποιος πατριώτης ότι έκοψε τα δάχτυλα κάποιου από τους σκοτωμένους Γερμανούς και του πήρε τα δαχτυλίδια. Τον κρέμασαν στη μέση στην πλατεία. Μετά έβαλαν φωτιά, έκαψαν και τα τρία χωριά (Άγιο Νικόλα, Κόκινα Λουριά και Μαλτσίνα) και αναχώρησαν για τη βάση τους. Εμείς όλη την ημέρα

τους παρενοχλούσαμε με μικροομάδες να δώσουμε χρόνο στον πληθυσμό να κρυφτεί. Μετά τη μάχη του Αγίου Νικόλα ο λόχος μας έγινε τάγμα, μαζί με το λόχο του Αστραπόγιαννου (Γιάννη Γραμματικάκη), το λόχο πολυβόλων με τον αείμνηστο Χαρίλαο Μενουδάκο από τα Κονάκια (σκοτώθηκε στη μάχη στα Ανώγεια) και με ταγματάρχη τον αείμνηστο Σφακιανό (Αρετάνη Γιώργο) που σκοτώθηκε στο Δημοκρατικό Στρατό, και καπετάνιο το Γιώργο Ατζακλή από το Βρονταμά που κι αυτός σκοτώθηκε στο Δημοκρατικό Στρατό. Το τάγμα μας ονομάστηκε II Τάγμα του 8ου Συντάγματος.

Ο ΚΩΣΤΑΣ ΛΕΚΚΑΣ ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ ΤΟΥ ΓΥΘΕΙΟΥ...

«ΕΜΕΙΣ, ΟΙ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ, ΕΧΟΥΜΕ ΕΝΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ – ΝΑ ΜΕΝΟΥΜΕ ΠΑΝΤΑ ΑΓΕΡΩΧΟΙ ΣΕ ΟΠΟΙΑΔΗΠΟΤΕ ΔΥΣΚΟΛΙΑ».

Μετά ήρθαν τα δύσκολα. Μετά τη Συμφωνία της Βάρκιζας (12.2.1945) παραδώσαμε τα όπλα. Λοιπόν, από κει και ύστερα ήρθε η άλλη σκληρή κατοχή στη χώρα μας, αυτή των Άγγλων και Αμερικανών. Αρχισαν να μας κυνηγούν όλους. Φύγαμε κυνηγημένοι από τα σπίτια μας και μέναμε σαν αγρίμια στα δάση μέσα. Μια μέρα κατέβηκα κρυφά στο χωριό και πήγα στο σπίτι να πω ένα θεραπευτικό τσάι διότι έπασχα από τις αμυγδαλές μου. Με πρόδωσε ένας που με είδε, ένα κάθαρμα από το χωριό μας, στη Χωροφυλακή του χωριού μας. Κι έτσι πιάστηκα και έκανα ένα χρόνο φυλάκιση στις φυλακές του Γυθείου. Ήμασταν 480 άτομα στη φυλακή αυτή που ήταν για 34 άτομα. Κοιμόμασταν στο πλευρό, στις σκάλες, παντού, για να χωρέσουμε. Και στη φυλακή ήμασταν οργανωμένοι. Εμείς, οι κομμουνιστές, έχουμε ένα χαρακτηριστικό – να μένουμε πάντα αγέρωχοι σε οποιαδήποτε δυσκολία.

Με το νόμο του Σοφούλη για την αποσυμφόρηση των φυλακών, άρχισαν να φεύγουν οι φυλακισμένοι. Εμένα κανείς δεν με φώναζε, διότι ενώ όλοι είχανε ένταλμα συλλήψεως και δικογραφία, για μένα αυτά δεν υπήρχαν όπως μου είπαν όταν ρώτησα μια επιτροπή γιατί εγώ δεν βγαίνω από τη φυλακή. Όπως σου είπα, εγώ ήμουν υπήκοος της Αμερικής αφού εκεί γεννήθηκα στο Elizabeth, New Jersey το 1919. Η Επιτροπή μου είπε να κάνουμε μία επιστολή στην Αμερικάνικη Πρεσβεία. Η Αμερικανική Πρεσβεία έστειλε κάποιον στο Γύθειο για να δει γιατί ένας Αμερικανός υπήκοος είναι στη φυλακή. Ο εισαγγελέας μπορώ να πω ότι ήταν καλός άνθρωπος,

λεγόταν Παύλος Δελαπόρτας. Ήρθε ο εισαγγελέας και ρώτησε τον Διευθυντή των Φυλακών (αυτός ήταν ο ανακριτής που με φυλάκισε και σύντομα είχε γίνει και Διευθυντής, λεγότανε Βιτσιλόγιαννης Νικόλαος) γιατί με φυλάκισε χωρίς ένταλμα συλλήψεως και δικογραφία, και πώς φυλάκισε έναν Αμερικανό υπήκοο. Η απάντηση του Διευθυντή ήταν ότι μάλλον το ένταλμα και η δικογραφία θα πήγαν στο Ναύπλιο. Τότε ο εισαγγελέας μου είπε ότι από την επόμενη μέρα είμαι ελεύθερος.

Τι γινότανε, όμως, όταν βγαίνανε οι φυλακισμένοι από τη φυλακή για να παν στα σπίτια τους; Ειδοποιούνταν οι χίτες (το Γύθειο είχε πάρα πολλούς χίτες) κι αυτοί τους περιμένανε, τους ξυλοκοπούσαν και πολλούς τους σκοτώνανε. Εγώ στη διαδρομή μου προς το σπίτι μου (οι φυλακές Γυθείου ήταν 5 χλμ. μακριά από το χωριό μου) δεν συνάντησα κανέναν.

Και ξανάρχισαν οι διωγμοί. Τότε 'κυβερνούσαν' οι χίτες και οι εθνοφύλακες. Στις 14 Φεβρουαρίου του 1946 ήρθαν στο σπίτι μας χίτες και εθνοφύλακες. Δηλαδή, τα πράγματα χειροτέρεψαν ακόμα πιο πολύ από την αποσυμφόρηση των φυλακών και μετά. Το δικό μας το χωριό Αιγιές, ήταν 99.9% στα Τάγματα Ασφαλείας. Ήμασταν η μόνη προοδευτική οικογένεια στο χωριό. Και όλοι ήταν εναντίον μας. Ναι, φέρανε μια διμοιρία χίτων στο σπίτι μας. Ο ένας μου αδερφός είχε φύγει για τη Θεσσαλονίκη όπου είχαμε συγγενείς Λεκιαίους από την πλευρά του παππού μου. Οι χίτες μας δέσανε εμάς τους τρεις, τον αδερφό μου, την αδερφή μου κι εμένα και μας πήγαν σε ένα μέρος. Στο δρόμο μου πήγαν και τα παπούτσια και έκανε

μία τέτοια παγωνιά εκείνο το βράδυ που δεν περιγράφεται. Στο μέρος αυτό μας φόρτωσαν με οπλοπολυβόλα, πυρομαχικά, όλα αυτά ήταν γερμανικά, δηλαδή αυτά που είχαμε παραδώσει εμείς από τον ΕΛΑΣ και οι Άγγλοι τα πήραν από εμάς και τα έδωσαν σ' αυτούς. Μας πήγαν σ' ένα μέρος Βρεττάκος, το λέγανε Βρετιάνικα, στην περιοχή Πλούμουτσα. Εκεί μας κάναν μαύρους στο ξύλο. Ο αδερφός μου λιποθύμησε δύο φορές από το πολύ ξύλο. Του είχανε ρίξει και βραστό νερό, το οποίο καταστάλαξε από εδώ πίσω, στην πλάτη κι έκανε μία πληγή που χρειάστηκε μήνες να κλείσει. Εντωμεταξύ ειδοποίησαν την Χωροφυλακή ότι έπιασαν τους Λεκιαίους και δεν ξέρουν που τους πήγαν. Καλά, αυτοί στη Χωροφυλακή σίγουρα ξέρανε που βρισκόνταν, πώς να το πω, οι 'βαστίλες' που βασάνιζαν τον κόσμο. Οι χίτες ήταν όχι παρακράτος, αλλά υπέρ-κράτος. Στείλανε δυο για να ρωτήσουν τι θα κάνουν με τους Λεκιαίους και η απάντηση ήταν να μας σκοτώσουν. Η Χωροφυλακή μας γλύτωσε στο παραπέντε...

Μετά δεν υπήρχαν αλλά περιθώρια για μας και ο Πρόεδρος της Κοινότητας του χωριού ήθελε να φύγουμε. Μα πού να φύγουμε; Δεν είχαμε τίποτα εμείς. Εκείνο τον καιρό είχα και μια σχέση μ' ένα κορίτσι, και πώς να την αφήσω; Η κομματική μου συνειδηση δεν το επέτρεπε... Και δειλιάζω να το πω... το 1943 έγινα μέλος (σημ. Σ' αυτό το σημείο ο Κώστας συγκινήθηκε και με δάκρυα συνέχισε)... του ηρωικού και δοξασμένου Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας (ΚΚΕ)! Δεν ήθελα να αφήσω πίσω μου ένα κατάλοιπο αναξιοπρεπή. Κι έτσι αρραβωνιάστηκα με την κοπέλα

αυτή και θα παντρευόμασταν στις 7 Ιουλίου του 1946. Αλλά στις 4 Ιουλίου στο χωριό μας, ένα χιλιόμετρο έξω από το χωριό μας, έγινε μια εκτέλεση από κάτοικους από άλλα χωριά – ο ένας ήταν ΕΛΑΣίτης και οι άλλοι γέροι. Πήγε να τους δει η αρραβωνιαστικιά μου μετά την εκτέλεση και κατατρομαγμένη ήρθε και

μου λέει ‘φύγε, φύγε, φύγε’... Είχε δει τους εκτελεσμένους: τα κεφάλια τους ήταν τα μισά διαλυμένα. Έπρεπε να φύγουμε, άλλη επιλογή δεν υπήρχε. Δεν ήταν εύκολο διότι οι χίτες από βραδύς πηγαίνανε και ελέγχαν στο σταθμό λεωφορείων την κατάσταση ονομάτων αυτών που θα ταξιδεύανε, την κατάσταση την κρατούσε ο σταθμάρχης,

και τους σκοτώνανε στο δρόμο προς το σταθμό. Ο σταθμάρχης δεν μας έβαλε στην κατάσταση, ήταν φίλος. Το λεωφορείο περνούσε στις 5 το πρωί κι εμείς σχεδόν νύχτα φύγαμε με το λεωφορείο μέχρι την Αθήνα. Αποφασίσαμε να γίνει ο γάμος στην Αθήνα στις 22 Σεπτεμβρίου 1946, αλλά τελικά παντρευτήκαμε στη Θεσσαλονίκη.

ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ... ΚΑΙ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΗΠΑ ΤΟ 1954

Μετά από την Αθήνα φύγαμε για τη Θεσσαλονίκη. Νοικιάσαμε ένα σπίτι στην Άνω Τούμπα, τη λέγανε ‘Μικρή Μόσχα’ και αγοράσαμε τα έπιπλα με τα λεφτά που είχαμε πάρει από ένα ξάδερφο μου, μία επιταγή 200 δολαρίων. Στην οικογένεια του πατέρα μου είχαν ένα ορισμό – μετά το θάνατο κάποιου της οικογένειας, να αφήνουν 200 δολάρια για βοήθεια της οικογένειας του. Σ’ αυτή τη μονοκατοικία ήμασταν όλα τα αδέρφια, η μάνα μου και η αρραβωνιαστικιά μου. Έξι άτομα κοιμόμασταν σε όλους τους χώρους του σπιτιού – στις 2 κρεβατοκάμαρες, στο σαλόνι, στην κουζίνα. Το 1947 απόχτησα την κόρη μου την Όλγα ενώ η δεύτερη η κόρη μου, η Ευθυμία γεννήθηκε το 1958 στην Αμερική. Πήγαμε στο Προξενείο της Αμερικής διότι θέλαμε να φύγουμε για την Αμερική. Η αδερφή μου επειδή είχε το πιστοποιητικό γεννήσεως έκανε τα χαρτιά της και σε 22 μέρες έφυγε για την Αμερική. Εγώ τους είπα ότι το δικό μου πιστοποιητικό χάθηκε κι έτσι έπρεπε να περιμένω να μου το στείλουν από το νοσοκομείο όπου γεννήθηκα.

Το 1946 ιδρύθηκε ο Δημοκρατικός Στρατός Ελλάδας, ο οποίος είχε μεγάλη δράση. Ο τότε Υπουργός Άμυνας της Ελλάδας δέσμευσε 20 θητείες για να πολεμήσουν ενάντια στο ΔΣΕ και μέσα σ’ αυτές ήμουν κι εγώ. Υπήρχε ένας νόμος, ο οποίος έλεγε ότι και ξένοι

υπήκοοι γεννημένοι από Έλληνες γονείς αποχτούν ελληνική υπηκοότητα και είναι υποχρεωμένοι να εκπληρώσουν τις στρατιωτικές υποχρεώσεις τους στην Ελλάδα. Εκείνη την εποχή η ασφάλεια έκανε έλεγχο σε όλους κι έτσι έφτασε και σε μας. Από πού ήρθαμε; Ακόμα και στο Γύθειο στείλανε για να μάθουν ποιοι είμαστε εμείς.

Στην αρχή ζούσαμε με τα λεφτά που πήρα όταν πούλησα τις 350 οκάδες λάδι, προϊόντα της γυναίκας μου. Εγώ είχα πει στα πεθερικά μου ότι δεν θέλω προϊόντα, δεν θέλω τίποτα, μόνο κάτι για τα έξοδα μας ως που να φύγουμε για την Αμερική. Μας υποσχέθηκαν 1.000 οκάδες λάδι, αλλά τελικά μας δώσανε 50 οκάδες διότι αυτοί δεν είχαν ελαιώνας και το λάδι που μας έδωσαν κι αυτό το είχαν δανειστεί με υποχρέωση για κάθε οκά δανεισμένη να επιστρέφουν δύο οκάδες μέσα σε έξι μήνες. Μαυραγορίτικα πράγματα! Όσα χρήματα πήραμε τα διήθησα όλα για την οικογένειά μας. Έτσι ζήσαμε για έξι μήνες. Κανείς από εμάς δεν μπορούσε να εργαστεί διότι όταν βρίσκαμε δουλειά, αμέσως την άλλη μέρα πήγαινε η ασφάλεια και απειλούσε τον εργοδότη ότι θα του κλείσει τη δουλειά του εάν δεν μας διώξει. Τελικά, μου έδωσε δουλειά ένας πολιτικός μηχανικός, ο Παναγιώτης Γιαννόπουλος που ζούσε πίσω από το σπίτι μας. Ήταν από την Πάτρα, προσοδευτικός άνθρωπος.

Αυτός ήταν προϊστάμενος στα έργα που τα λέγανε Νέα Ανοικοδόμηση για τις γέφυρες που είχαν βομβαρδίσει οι Γερμανοί. Έγινε επιστάτης και έπαιρνα καλά χρήματα. Μ’ αυτά μπορέσαμε και κάναμε το νοικοκυριό μας. Όμως, η τύχη μου δεν διήρκησε για πολύ. Βγήκε ένας νόμος που απαγόρευε τους ξένους υπηκόους να δουλεύουν σε δημόσια θέση. Με απολύσαν, αλλά με τον Παναγιώτη κάναμε ανακαίνιση στον κεντρικό σταθμό της Θεσσαλονίκης. Εγώ ήμουν ευσυνειδητός, δούλευα σκληρά κι έτσι μου δώσανε περισσότερα λεφτά από αυτά που έπαιρνα στο ΣΕΚ (Σιδηρόδρομοι Ελληνικού Κράτους). Ήρθε και ο τρίτος μου αδερφός από την εξορία στην Μακρόνησο. Για να πάρω άδεια εξόδου, πλήρωσα την στρατιωτική μου θητεία. Πήρα και ελληνικό διαβατήριο. Εδώ βοήθησαν και οι οικονομίες της γυναίκας μου, η οποία κι αυτή εργαζόταν. Ήταν μοδίστρα.

Στον εμφύλιο πόλεμο δεν πήρα μέρος. Η ασφάλεια μας έκανε πάρα πολλούς εφόδους. Μας παρακολουθούσαν μέρα νύχτα. Κάθε πρωί που φεύγαμε για τη δουλειά μας, στο λεωφορείο ήταν πάντα αυτός που μας παρακολουθούσε. Ήμασταν χρωματισμένοι. Είχαμε ένα φάκελο τεράστιο που έγραφε με κόκκινα γράμματα ‘Προσοχή, προσοχή, επικίνδυνα κομμουνιστικά στελέχη!’. Εμείς διαβάσαμε τον αριστερό τύπο...

Ο ΘΡΥΛΙΚΟΣ ΕΛΛΗΝΑΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΗΣ, ΠΟΥ ΓΙΟΡΤΑΣΕ ΤΑ 100 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΣΤΗ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Και στο Τορόντο...

Για τα γενέθλια του διοργανώθηκε στο Τορόντο του Καναδά από τη Λέσχη Φίλων του ΚΚΕ μια εκδήλωση για τη συμπλήρωση των 100 χρόνων του Κόμματος, όπου μίλησε το μέλος της ΚΕ, Ζήσης Λυμπερίδης, ενώ παραβρέθηκε και χαιρέτισε εκ μέρους του ΚΚ Καναδά, ο ΓΓ του Κόμματος, Miguel Figueroa, ενώ αντίστοιχη εκδήλωση πραγματοποιήθηκε

και στη Νέα Υόρκη. Μαζί με το Κόμμα όμως, κλείνει εκατό χρόνια ζωής και ο παλαίμαχος αγωνιστής Κώστας Λέκκας, που ζει στο Μπρούκλιν της Νέας Υόρκης και στον οποίο παραδόθηκε μια τιμητική πλακέτα για την πολύχρονη προσφορά του στο κομμουνιστικό κίνημα.

Με αυτήν την αφορμή λοιπόν, θυμηθήκαμε μια προ πενταετίας συζήτηση με τον

Κώστα Λέκκα, που δημοσιεύτηκε στο Ριζοσπάστη, με αφορμή την προβολή του ντοκιμαντέρ ‘Ταξισυνειδησία’ για τους Έλληνες αγωνιστές των ΗΠΑ στις αρχές του περασμένου αιώνα. Σε αυτήν ο Κ. Λέκκας αναφέρεται στη δική του προσωπική διαδρομή, στη δεξιά παρέκκλιση του ΚΚ ΗΠΑ, αλλά και στην επιθυμία του να ζήσει ακόμα περισσότερα

χρόνια, για να δει να γκρεμίζεται το βάρβαρο καπιταλιστικό σύστημα.

Πώς βρεθήκατε στην Αμερική και ποια η συμμετοχή σας στο κίνημα;

Κ: Προέρχομαι από οικογένεια μεταναστών Ελλήνων και έχω γεννηθεί στις ΗΠΑ. Στη συνέχεια πήγαμε στην Ελλάδα, όπου η οικογένειά μου συμμετείχε στο κίνημα και εγώ επίσης, μαζί με πολλούς άλλους της γενιάς μου, στην τιμημένη ΕΑΜική Αντίσταση. Υπηρετήσα στον ΕΛΑΣ για δυόμισι χρόνια στην περιοχή του Ταΰγκετου και του Πάρωννα. Αργότερα αποφάσισα να γυρίσω στην Αμερική, και ως Αμερικανός πολίτης οι αμερικανικές αρχές δεν μπορούσαν να με εμποδίσουν να επαναπατριστώ παρόλο που είχα ένα φάκελο να! στην Ασφάλεια και στο υπουργείο Εσωτερικών ως κομμουνιστής. Έφτασα στη Νέα Υόρκη το Φλεβάρη του 1954. Εδώ υπήρχε το «Ελληνοαμερικανικό Βήμα», η εφημερίδα των Ελλήνων μεταναστών με προοδευτική κατεύθυνση. Εδώ βρήκα τον Χρήστο Νικολόπουλο, που ήταν υπεύθυνος της εφημερίδας. Ήταν η περίοδος του έντονου αντικομμουνισμού, του Μακάρθι και γίνονταν απελάσεις για την κομμουνιστική δράση, όπως η περίπτωση του σπουδαίου συντρόφου μας Νίκου Καλούδη και πολλών άλλων.

Οι αναφορές που γίνονται στην ταινία αφορούν κυρίως την περίοδο μέχρι τη δεκαετία του '50 και ειδικά το κλίμα της περιόδου που οι Έλληνες εργάτες συμμετείχαν ενεργά στο ΚΚ ΗΠΑ, που είχε μεγάλη εκτίμηση στην εργατική τάξη και οργάνωνε τον αγώνα της. Πώς ερχόταν αυτός ο απόηχος σε εσάς;

Ήταν πολύ ισχυρές οι μνήμες από την «Ένωση του Σπάρτακου», που ήταν μια ταξική συνδικαλιστική ένωση των Ελλήνων

εργατών. Είχα την τύχη να γνωρίσω τον Γκας Χολ, τον ΓΓ της ΚΕ του ΚΚ ΗΠΑ πριν φυλακιστεί και βοηθούσα πάντα το κόμμα. Μετά φτιάξαμε στην Αστόρια μια ομάδα και από τα νέα παιδιά που ερχόντουσαν μετανάστες. Δυστυχώς, μετά, το ΚΚ ΗΠΑ τράβηξε δεξιά, και με τον τρόπο τους διαλύσανε αυτή την ομάδα και άλλες ομάδες Ελλήνων κομμουνιστών σε άλλες πόλεις. Αργότερα είχα κάνει πρόεδρος στην «Ελληνοαμερικανική Δράση» και συμμετείχα ενεργά στην οργάνωση «Δημοκρατία» κατά την περίοδο της αντιδικτατορικής πάλης. Τότε είχαμε αναλάβει και τη στήριξη οικογενειών που είχαν ανθρώπους τους στην εξορία.

Δυστυχώς, εδώ και χρόνια δε βλέπω τίποτα να κινείται για την ταξική οργάνωση των εργατών, είναι διαλυμένα σχεδόν τα

πάντα, και το ΚΚ ΗΠΑ έχει κάνει μεγάλη στροφή συμβιβασμού με το σύστημα. Εγώ είμαι 94 χρόνων και κρατάω γιατί έχω το πιστεύω μου, την ιδεολογία μου. Και θέλω να ζήσω περισσότερα χρόνια για να δω να γκρεμίζεται αυτό το βάρβαρο σύστημα που λέγεται καπιταλισμός και ιμπεριαλισμός. Εύχομαι στο Κόμμα μας, το ΚΚΕ, να κρατάει πάντα γερά τη σημαία του αγώνα για την ανατροπή της καπιταλιστικής βαρβαρότητας. (Πηγή: Katiousa.gr)

Το ΚΚΕ αποχαιρετά τον σύντροφο Κώστα Λέκκα, μέλος της Λέσχης Φίλων ΚΚΕ στη Νέα Υόρκη

Ο σ. Κώστας Λέκκας, γεννήθηκε στις 7 Ιουλίου 1919, στο Ελίζαμπεθ του Νιου Τζέρσεϊ και σε ηλικία ενός έτους, μαζί με τη μητέρα του Όλγα και τα τέσσερα αδέρφια του: Στράτο, Γιάννη, Γιώργο και Ελένη έφυγε για την Ελλάδα, και εγκαταστάθηκαν στο χωριό Κουτουμού (Αιγίς) της Λακωνίας. Ο πατέρας τους Φώτιος Λέκκας είχε παραμείνει στη Νέα Υόρκη, για να εργαστεί για κάποιο χρονικό διάστημα, αλλά σκοτώθηκε σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα και έτσι δεν τον είδαν ποτέ ξανά.

Τον Νοέμβριο του 1941, ο Κώστας Λέκκας οργανώθηκε στο Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο (ΕΑΜ) για την εκδίωξη των Γερμανών κατακτητών από την Ελλάδα, συμμετέχοντας στο ΕΛΑΣ, στην περιοχή του Ταΰγκετου και του Πάρωννα. Το 1946 έγινε μέλος του ΚΚΕ, δουλεύοντας μέσα από τις παράνομες Κ.Ο., μέχρι και το Φεβρουάριο του 1954, που επέστρεψε

στη Νέα Υόρκη ως Αμερικάνος πολίτης και βρέθηκε στον καθημερινό αγώνα, για να αντιμετωπίσει τις δυσκολίες του μετανάστη, ως επαναστατηζόμενος στις Ηνωμένες Πολιτείες, στην χώρα που γεννήθηκε.

Διετέλεσε πρόεδρος στην «Ελληνοαμερικανική Δράση» και συμμετείχε στον αντιχουντικό αγώνα της Ομογένειας μέσα από την οργάνωση «Δημοκρατία» κατά την περίοδο της αντιδικτατορικής πάλης, αναλαμβάνοντας και τη στήριξη οικογενειών που είχαν

ανθρώπους τους στην εξορία.

Επίσης, για 15 χρόνια διετέλεσε πρόεδρος της Ομοσπονδίας Ηνωμένων Λακωνικών Σωματείων, και παράλληλα στήριζε πολιτιστικές εκδηλώσεις, ιδιαίτερα του Κέντρου Ελληνικού Πολιτισμού η οποία και τον τίμησε για την πολυετή προσφορά του.

Με τη συμπλήρωση των εκατό χρόνων του, που συνέπεσαν με τη συμπλήρωση των εκατό χρόνων του ΚΚΕ, η Λέσχη Φίλων του ΚΚΕ στη Ν. Υόρκη είχε τιμήσει τον σ. Κώστα Λέκκα στον οποίο παραδόθηκε

τιμητική πλακέτα για την πολύχρονη προσφορά του στο κομμουνιστικό κίνημα. Μέχρι και το θάνατό του, ποτέ δεν λύγισε και ποτέ δεν άλλαξε τα πιστεύω του, παραμένοντας με πάθος και αισιοδοξία συνεπής στην ιδεολογία του.

Όπως έλεγε και ο ίδιος, «...κρατάω γιατί έχω το πιστεύω μου, την ιδεολογία μου. Και θέλω να ζήσω περισσότερα χρόνια για να δω να γκρεμίζεται αυτό το βάρβαρο σύστημα που λέγεται καπιταλισμός...». (902.gr)

ΚΩΣΤΑΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ (1933-2021), ΝΟΤΙΑ ΠΕΛΛΑΣ

Της Τασούλας Ζησάκη-Healey

Ζωή ο αγαπημένος μας σύντροφος Κώστας Μιχαηλίδης από τη Νότια, Πέλλας σε ηλικία 88 ετών, ένα μήνα πριν κλείσει τα 89 του χρόνια. Από αγροτική φτωχή οικογένεια, αγωνιστές του ΕΛΑΣ και του ΔΣΕ, ο Κώστας αναγκάζεται να εγκαταλείψει την πατρίδα του σε ηλικία 13 ετών, το 1946 και φτάνει στο Μπούλκες της τότε Γιουγκοσλαβίας, όπου μένει μέχρι το 1948 ως μέλους του Καλλιτεχνικού Συγκροτήματος του Μπούλκες. Το Συγκρότημα αυτό εκλαϊκεύει τον αγώνα του ΔΣΕ στις τότε Λαϊκές Δημοκρατίες και όπως ο ίδιος γράφει στο Ημερολόγιό του, ήταν και η δική του συμβολή στον αγώνα του ΔΣΕ. Στην Ουγγαρία φτάνει με το Καλλιτεχνικό Συγκρότημα του Μπούλκες, δίνουν παραστάσεις σε εφτά πόλεις και συνεχίζουν το ταξίδι τους στην Τσεχοσλοβακία όπου δίνουν την τελευταία τους παράσταση τον Ιούνιο 1949. Έκτοτε, ο Κώστας έχει το καθήκον να οργανώσει χορωδία στον Παιδικό Σταθμό Ράντοσοβ. Από το Ράντοσοβ πηγαίνει στον Παιδικό Σταθμό Κυσίμπλ-Κυσέλλα κοντά στο Κάρολου Βάρυ. Μετά από το γυμνάσιο, συνεχίζει τις σπουδές του στην επαγγελματική σχολή της Μοχέλνιτσε την οποία τελειώνει με καλό βαθμό. Μετά από τα ειδικά φροντιστήρια για των πολιτικών προσφύγων για να βελτιωθούν οι γνώσεις του, μπαίνει στην Τεχνική Σχολή του Μπρνο. Γίνεται ηλεκτρολόγος αντί ζωγράφος όπως πάντα ήθελε **‘για να ζωγραφίζω τις ιδέες μου... στην Πατρίδα μου θα κάνω ζωγραφιές για την ανοικοδόμηση της πατρίδας μου και για τον ανίκητο Ελληνικό Λαό’**. Είναι δραστήριο μέλος και στέλεχος της ΕΠΟΝ. Το 1953, μετά το θάνατο του Στάλιν, με μεγάλη υπευθυνότητα, γίνεται μέλος του ΚΚΕ και δίνει την υπόσχεση: 1) Να μπω στο Κόμμα που το

ίδρυσαν ο Λένιν και ο Στάλιν. 2) Να είμαι παράδειγμα στους συντρόφους μου. 3) Να μην αφήνω τον καιρό άδεια να περνάει. 4) Να τελειώσω το έργο που με βάζει ο λαός μας και το ΚΚ Ελλάδας. 5) Να θυμάμαι και να μελετώ τον μεγάλο δάσκαλο των εργαζομένων όλου του κόσμου Ι.Β. Στάλιν. Ο Κώστας σε όλη του τη ζωή ακολούθησε πιστά τις υποσχέσεις που έδωσε. Έμεινε πιστός στις ιδέες για τις οποίες αγωνίστηκαν τα δύο αδέρφια του, μαχητές του ΔΣΕ που έπεσαν σε μάχες στο Βίτσι και Γράμμο και της αδερφής του Βαλεντίνης, που πολέμησε μέχρι το τέλος του εμφυλίου πολέμου.

Τον Κώστα θα τον θυμόμαστε πάντα με αγάπη και σεβασμό διότι μπορεί να είναι και το μοναδικό ‘ανταρτόπουλο’ που

κράτησε ημερολόγιο της ζωής του από την στιγμή που έφτασε στην Τσεχοσλοβακία το 1949 μέχρι και 31 Οκτωβρίου 2021. Έτσι, εμείς μπορούμε και μαθαίνουμε από ‘πρώτο χέρι’, χωρίς διαστρεβλώσεις και παραχαράξεις για τη ζωή των ελλήνων πολιτικών προσφύγων στην Τσεχοσλοβακία καθώς και για τη ζωή των παιδιών τους στους παιδικούς σταθμούς της φιλόξενης Τσεχοσλοβακίας.

Τα πιο θερμά συλλυπητήρια στα παιδιά του Πέτρο και Γιάννα, στα εγγόνια και διαεγγόνια, στους συγγενείς και φίλους του.

Καλό ταξίδι, σύντροφε Κώστα.

ΤΟ 'ΤΑΞΙΔΙ' ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ (1933-2021)

Από τη Νότια Πέλλας, Ελλάδα (1933-1946) - Κρούσεβο, Μπούλκες, Γιουγκοσλαβία (1946-1948) - Ουγγαρία (11.11.1948) - με το καλλιτεχνικό συγκρότημα του Μπούλκες - Τσεχοσλοβακία, Λίμπεχοβ (Μάρτη, 1949) - Παιδικός Σταθμός Ράντοσοβ (1949-1951)—Παιδικός Σταθμός Κυσίμπλ-Κυσέλλα, Κάρολου Βάρυ (1951-1951)- Σταθμός για Νέους, Τέχονιν-Επαγγελματική Σχολή Μοχέλνιτσε (1951-1952) - Φροντιστήρια Χόμοτοβ, Κράσνε Πόλε - Τεχνική Σχολή Μπρνο, (1952-1954) - Εργαζόμενος, ηλεκτρολόγος Κάριβνα, 1954 - Συνταξιούχος μέχρι το 2021.

1943 Νότια Πέλλας, η οικογένεια του Κώστα Μιχαηλίδη

Σε ηλικία 13 ετών ο Κώστας μαζί με άλλα παιδιά του χωριού φτάνει πρώτα στο Κρούσεβο και μετά στο 'ελληνικό' χωριό του Μπούλκες, όπου μένει μέχρι το 1948. Στο Μπούλκες, μπαίνει στο καλλιτεχνικό συγκρότημα του Μπούλκες, ένα συγκρότημα το οποίο εκλαΐκευε τον αγώνα του ΔΣΕ στις τότε Λαϊκές Δημοκρατίες. Γράφει ο Κώστας στο ημερολόγιό του: 'Μ' αυτό τον τρόπο κι εγώ συνέβαλα στον αγώνα του ΔΣΕ όπως και τα τρία αδέρφια μου».

Μετά από μία περιοδεία (η οποία ξεκίνησε στις 22 Οκτωβρίου 1948) 22 ημερών του καλλιτεχνικού συγκροτήματος δίνοντας παραστάσεις σε όλη την πρώην Γιουγκοσλαβία, το συγκρότημα φτάνει στην Ουγγαρία στις 11 Νοεμβρίου 1949, όπου δίνει 40 παραστάσεις σε 7 πόλεις. Τις παραστάσεις παρακολούθησαν πάνω

από είκοσι χιλιάδες θεατές, γράφει ο Κώστας. Στις 11 Μαρτίου 1949 η χορωδία φτάνει στην Τσεχοσλοβακία. Τα παιδιά του καλλιτεχνικού συγκροτήματος του Μπούλκες ξεκουράζονται ένα μήνα στο Λίμπεχοβ κοντά στην Πράγα και τον Ιούνιο δίνουν μια μεγάλη παράσταση στο θέατρο «Ρουντολφίνουμ». Τον Κώστα, μαζί με άλλα 9 αγόρια του συγκροτήματος τον επέλεγον να πάει στον παιδικό σταθμό Βέλκε Ράντοσοβ, για να μάθουν στα άλλα παιδάκια τραγούδια και να οργανώσουν κι εκεί καλλιτεχνικό συγκρότημα. Η χορωδία αυτή δίνει την πρώτη της παράσταση στον παιδικό σταθμό Κυσέλλα-Κυσίμπλ κοντά στην πόλη Κάρολου Βάρυ.

σταθμούς Βέλκε Ράντοσοβ, Κυσίμπλ-Κυσέλλα στην Τσεχοσλοβακία, για λίγο σε φροντιστήρια στο Χόμοτοβ, Κράσνε Πόλε, μαθητευόμενος στην επαγγελματική σχολή της Μοχέλνιτσε, φοιτητής στην Τεχνική Σχολή στο Μπρνο και καταλήγει εργαζόμενος στην πόλη Κάριβνα, όπου είχαν εγκατασταθεί οι γονείς του μετά από την πρώτη εγκατάστασή τους στο Ζάμπερνι. Όπως και στις σχολές έτσι και ως εργαζόμενος ο Κώστας είναι πάντα πρωτοπόρος ηλεκτρολόγος. Εκείνα τα χρόνια ήταν συνηθισμένο να παντρεύονται Ελληνίδες 'διότι η παραμονή τους στην Τσεχοσλοβακία ήταν 'προσωρινή'. Έτσι και ο Κώστας παντρεύεται Ελληνίδα και κάνει οικογένεια στην Κάριβνα.

Στον παιδικό σταθμό Βέλκε Ράντοσοβ, τα παιδιά πρέπει να ξεκουραστούν από το μακρινό ταξίδι, να συνέλθουν από τις κακουχίες του πολέμου, να ξεχάσουν τους αεροπορικούς βομβαρδισμούς, να ξεκινήσουν μια νέα παιδική ζωή. Στους πρώτους μήνες, τα παιδιά παίζουν ποδόσφαιρο, διαβάζουν βιβλία, 'σκαλίζουν' τις πατάτες και φασόλια του κήπου τους, μαθαίνουν να συντηρούν το σπίτι τους καθαρό, κάνουν συνελεύσεις, ενημερώνονται για τον αγώνα του ΔΣΕ, για το βουνό, ακούνε τον ραδιοσταθμό 'Ελεύθερη Ελλάδα' και προσμένουν την ώρα που ο ΔΣΕ, δηλαδή οι γονείς, τα αδέρφια τους που είναι στο βουνό, σύντομα να νικήσουν τον εχθρό. Έχουν την ώρα της 'ψυχαγωγίας' όταν τραγουδάνε και χορεύουν ελληνικά τραγούδια και

1949, Παιδιά του παιδικού σταθμού Β. Ράντοσοβ

Φαίνεται η ζωή του Κώστα γίνεται ένα μεγάλο ταξίδι το οποίο ξεκινάει από τη Νότια με πρώτο σταθμό στη Σερβία, μετά Ουγγαρία και τελειώνει στους παιδικούς

χορούς. Ο Κώστας μαθαίνει στα άλλα παιδάκια τραγούδια του αγώνα. Στις ελεύθερες ώρες, ο Κώστας διαβάζει πολύ, βιβλία μεταφρασμένα στα ελληνικά όπως

‘Πως δένεται το ατσάλι’, ‘Στα δάση του Σμόλενσκ’, ‘Ο Ρώσος Ιβάν Νικόλιν’. Ο Κώστας γράφει συνθήματα όπως ‘Στο Βίτσι ο εχθρός δεν θα περάσει’, ‘Γερό μυαλό, γερό κορμί’, ‘Το 1949 θα γίνει χρόνος νίκης’ και αλληλογραφεί με τους γονείς του στο Μπούλκες. Ο Κώστας σημειώνει στο ημερολόγιό του, το οποίο ξεκινάει από την 1 Ιουλίου 1949 (και συνεχίζει σχεδόν μέχρι το τέλος της ζωής του, με την τελευταία σημείωση στις 31 Οκτωβρίου 2021 στο νοσοκομείο) το στόχο της ζωής τους «Μάθηση, μάθηση, μάθηση όπως είπε ο μεγάλος Λένιν». Είναι αξιοσημείωτο ότι ο Κώστας έχει ταλέντο στη ζωγραφική και πάντα ζωγραφίζει τους μεγάλους ηγέτες του κομμουνιστικού κινήματος: Λένιν, Στάλιν, Νίκο Ζαχαριάδη, Γκότβαλντ, κ.α. Αυτό το ταλέντο δεν πάει χαμένο στον παιδικό σταθμό. Ο Κώστας είναι μέλος, γραμματέας, στέλεχος του γραφείου της ΕΠΟΝ και με αυτή την ιδιότητα οργανώνει και ζωγραφίζει για την εφημερίδα του παιδικού σταθμού, βοηθάει τα μικρότερα παιδιά σε ότι χρειαστούν, προσέχει να μην υπάρχει απειθαρχία και φασαρίες στο σταθμό και το κυριότερο όλοι να κρατάνε την καθαριότητα στο σταθμό και να βοηθάνε στο μαγειρείο, στον κήπο...

Η μέρα 27 Αυγούστου 1949, είναι μια θλιβερή μέρα για τον Κώστα. Παίρνει γράμμα από το βουνό, από την Ελλάδα, από την αδερφή του Βαλεντίνη, η οποία είναι μαχήτρια του ΔΣΕ. Από το γράμμα μαθαίνει ότι τα δύο μεγαλύτερα αδέρφια του, ο Μιχάλης και ο Πέτρος, μαχητές του ΔΣΕ σκοτώθηκαν, ο Μιχάλης το 1947 και ο Πέτρος το 1948 και ότι η αδερφή του παντρεύτηκε στο βουνό, τον μαχητή Πέτρο. Απαρηγόρητος ο Κώστας. Τίποτα δεν μπορεί να τον παρηγορήσει εάν και η ‘μαμίγκα’, η Τσέχα ‘μάνουλα’ η δασκάλα τους, τον συμπαράστέκεται.

Απόσπασμα από το γράμμα της Βαλεντίνης (Ευτυχίας):

Θέλω να μάθω, Κώστα, τι κάνεις εσύ, πας στο σχολείο ή όπως με έγραφε η αδερφούλα μου είσαι στο Καλλιτεχνικό γκρουπ. Όσο για μένα εάν ρωτάς πως περνάω εδώ, είμαι πολύ καλά, καθημερινά και πιο πολλούς μοναρχοφασίστες σκοτώνουμε για να ξεσιλαβωθεί η γλυκιά μας Πατρίδα και να γυρίσετε κι εσείς για να ζήσουμε εμείς που μέيناμε. Κώστα πουλάκι μου, τι να σου γράψω για τον Μιχάλη και τον Πέτρο, τα πολυαγάπητα μας αδέρφια που έδωσαν τη ζωή τους για την υπόθεση του λαού, γι’ αυτό, Κώστα να μη στενοχωριέσαι, τι να γίνει είναι

σκληρός ο αγώνας μας, η Λευτεριά με αίμα απονέμεται. Ο Μιχάλης σκοτώθηκε το ’47 και ο Πέτρος το ’48 στο Γράμμο. Στον Αβραάμ και στον Θεμιστοκλή να τους γράφεις τακτικά γράμματα για να μην στενοχωριούνται, είναι μικρά και τα λυπάμαι που είναι μακριά από την αγκαλιά της μάνας.

Δεν έχω περισσότερα να σου γράψω, σε χαιρετώ με τους πιο θερμούς και επαναστατικούς χαιρετισμούς, εγώ η αδερφή σου Βαλεντίνη Μιχαηλίδου.»

Παρηγοριά του μένει η είδηση ότι οι γονείς του θα έρθουν σύντομα από το Μπούλκες. Το Σεπτέμβριο τον ίδιο χρόνο τα παιδιά ξεκινάνε κανονικά μαθήματα στο γυμνάσιο του Κάρολου Βάρου όπου μαθαίνουν αριθμητική, γεωγραφία, ελληνικά, ρωσικά, θρησκευτικά (μάθημα το οποίο δεν άρεσε στον Κώστα!).

Με μεγάλη υπερηφάνεια ο Κώστας σημειώνει στην έκθεσή του για την Άμιλλα των Παιδικών Σταθμών στην οποία ο δικός τους σταθμός είναι μεταξύ των πρώτων στην Άμιλλα: Καθαριότητα (προσωπική και του Σταθμού, Μόρφωση (να διαβάζουν, να μελετούν και αυτοί που μπορούν να βοηθάνε τα παιδιά που αδυνατούν), Πειθαρχία (παρά τα αρχικά προβλήματα, όλοι μάθανε να ακολουθούν τους κανονισμούς του Σταθμού, να μην κάνουν φασαρία, να σέβονται ο ένας τον άλλον, να μην ‘κλέβουν’ φρούτα από τα δέντρα, να μελετούν στην ώρα της μελέτης, κ.ά.), Αθλητισμός (κι εδώ πήγαν καλά εάν και θα μπορούσαν να πάνε καλύτερα – μάθανε καλό ποδόσφαιρο, βόλεϊ, σκάκι, πίνγκ-πονγκ, κ.ά. αθλήματα) και στον Εκπολιτισμό – οργανώσανε καλή χορωδία και χορευτικό, δίνουν παραστάσεις και σε άλλες πόλεις και παιδικούς σταθμούς καθώς και σε τσέχικο κοινό, διαβάζουν λογοτεχνία, έφτιαξαν και συντηρούν την Εφημερίδα-Τοίχου, γιορτάζουν κάθε επέτειο, ακούν το ραδιοσταθμό ‘Ελεύθερη Ελλάδα’, αλληλογραφούν με τους γονείς, συγγενείς, αδέρφια, φίλους), πηγαίνουν τακτικά στον κινηματογράφο, κ.ά.

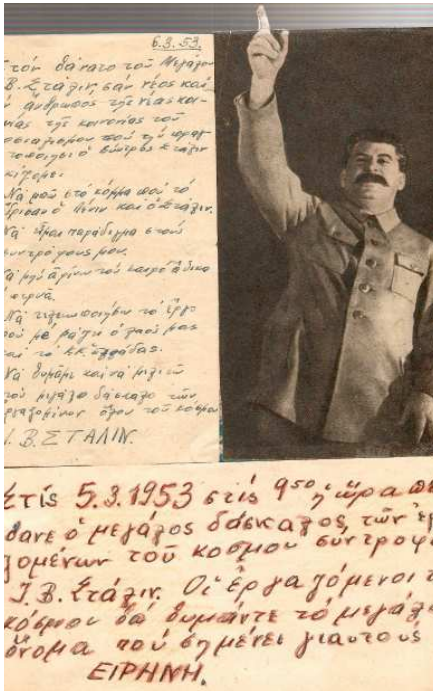
Στις αρχές του 1950, ο Κώστας μεταφέρεται στον παιδικό σταθμό Κυσίμπλ-Κυσέλκα όπου και πάλι μπαίνει στο γραφείο της ΕΠΟΝ. Η ζωή συνεχίζεται με γοργούς ρυθμούς στην παιδεία και μόρφωση των παιδιών με εντατικά μαθήματα στο Χάριτοβ, Κράσνε Πόλε. Και επιτέλους, μια υπέροχη μέρα, μετά την εγκατάστασή τους στο Ζάμπερκ, οι γονείς του πήγαν να τον δουν στο σταθμό. Δύο μέρες στην αγκαλιά της μητέρας του! Στο Κράσνε Πόλε το 1951 είναι μαζί και με τα

μικρότερα αδέρφια του, τον Αβραάμ και Θεμιστοκλή.

Από το Κράσνε Πόλε, ο Κώστας αφού διάλεξε το τι θέλει να σπουδάσει, ζωγράφος ή ηλεκτρολόγος, τελικά τον στέλνουν σε επαγγελματική σχολή στη Μοχέλνιτσε. Αλλά πριν να ξεκινήσει στη σχολή στις 30 Αυγούστου 1951, έχει την ευκαιρία να σταματήσει για 15 μέρες στο γηροκομείο Τέχονιν, όπου εκτός από την ευχάριστη συνάντηση με γνωστούς, συγγενείς και φίλους από τη Νότια, ακούει διαλέξεις για την κατάσταση στην Ελλάδα, ακούει τα νέα από τον ραδιοφωνικό σταθμό ‘Ελεύθερη Ελλάδα’, παρακολουθεί την ανακαταγραφή των μελών του ΚΚΕ στην αίθουσα του μεγάλου θεάτρου του Τέχονιν, συναντά και πάλι τους γονείς του, τις αδερφές του Κίτσα και Βαλεντίνη και η ημέρα της 17 Αυγούστου 1951 τελειώνει με τη φράση στο ημερολόγιό «Καλή μέρα στη ζωή μου!»

Στις 30 Αυγούστου 1951, η πόλη Μοχέλνιτσε γίνεται ο έγκτος μεγάλος σταθμός στη ζωή του Κώστα. Ξεκινάει τα μαθήματα της επαγγελματικής ζωής – μια μέρα θεωρητικά μαθήματα στο θρανίο και μια μέρα στο εργοστάσιο. Με άλλους 87 νέους Έλληνες ζει στο Σπίτι των Νέων όπου και πάλι είναι υπεύθυνος ως μέλους του γραφείου της ΕΠΟΝ. Κάνουν και πολιτικά μαθήματα για την κατάσταση στην Ελλάδα, για τους πολιτικούς κρατούμενους, για τον Νίκο Μπελογιάννη, για τον Μανώλη Γλέζο. Και ο Κώστας πάλι ζωγραφίζει τα πορτραίτα των μεγάλων αγωνιστών της Ελλάδας. Έχει την ευκαιρία να επισκεφτεί τους γονείς του στην πόλη Ζάμπερκ, τους φίλους του από το καλλιτεχνικό συγκρότημα στο Μπούλκες, τους Ευκλείδη Μιμιλίδη, Σταμάτη Κικίτσα-Πρωτόπαπα, Σπύρο Καλπάζη, Περικλή Παπαδόπουλο και Γιώργο Μπάτο. Και γράφει στο ημερολόγιό του: «Η ζωή είναι πολύ καλή κοντά στην αγκαλιά των γονιών σου και των συγγενών, κοντά στους ανθρώπους που ξέρεις από το χωριό». Εδώ στη Μοχέλνιτσε, το 1952 μαζί με άλλους ΕΠΟΝίτες πέρασε στην Κομμουνιστική Νεολαία της Τσεχοσλοβακίας (CSM). Με την αποφοίτησή της επαγγελματικής σχολής στη Μοχέλνιτσε, ο Κώστας παίρνει μέρος σε φροντιστήρια στο Χόμοτοβ, Κράσνε Πόλε για να προετοιμαστεί για τις σπουδές του στην Τεχνική Σχολή του Μπρνο, όπου ξεκινάει το 1952 και τελειώνει το 1954. Στο Μπρνο έχει μια πλούσια φοιτητική ζωή, μαθαίνει ‘ευρωπαϊκούς χορούς’, ερωτεύεται, συνεχίζει να παίρνει μέρος σε

όλες τις ελληνικές γιορτές ως μέλους του καλλιτεχνικού συγκροτήματος και το πιο

(φώτο: Το εξώφυλλο του Ημερολογίου τετραδίου του Κώστα Μιχαηλίδη)

βασικό γεγονός είναι ότι γίνεται μέλος του ΚΚΕ και ακολουθεί την υπόσχεση που είχε δώσει όταν πέθανε ο Ι.Β. Στάλιν. Μετά από την αποφοίτησή του, ο Κώστας πηγαίνει στην Κάρβινα όπου μένει με τους γονείς του αρχικά μέχρι να παντρευτεί την κοπέλα που αγάπησε.

Ο Κώστας ήταν πάντα ενεργό μέλος της Ελληνικής Κοινότητας της Κάρβινας. Κι έτσι θα τον θυμόμαστε. Ένα παιδί από τη Νότια, που έζησε, σπούδασε, εργάστηκε για να είναι έτοιμος να επιστρέψει στην πατρίδα του Ελλάδα και να συμβάλει στην ανοικοδόμησή της. Δεν επαναπατρίστηκε για προσωπικούς λόγους αλλά σε όλη του τη ζωή επέμενε στο να μην ξεχάσει κανείς την πατρίδα μας και να μείνουμε πιστοί στις ιδέες για τις οποίες αγωνίστηκαν και έδωσαν τη ζωή τους τα αδέρφια του, για τις οποίες αγωνίστηκε και ο ίδιος, για τον σοσιαλισμό-κομμουνισμό.

Καλό ταξίδι, Κώστα.

Κ: (Ευχαριστούμε τον αείμνηστο Κώστα Μιχαηλίδη για το ημερολόγιο αυτό και για την άδεια του να το χρησιμοποιήσουμε στο περιοδικό μας. Η οικογένεια Μιχαηλίδη είναι μια από τις χιλιάδες οικογένειες που

πήρανε μέρος στην Εθνική Αντίσταση, στο ΔΣΕ, που χάσανε αδέρφια, γονείς, συγγενείς στον Ελληνικό Εμφύλιο Πόλεμο, που αναγκαστήκανε να φύγουνε από την Πατρίδα τους και να ζήσουνε ως πολιτικοί πρόσφυγες πάνω από 30 χρόνια στις πρώην λαϊκές δημοκρατίες.)

Από το βιβλίο 'Έπεσαν για τη ζωή', σχετικά με τα αδέρφια του Κώστα:

Μιχαηλίδης Μιχάλης του Παύλου και της Ανάστας. Γεννήθηκε το 1924 στη Νότια Πέλλας. Αγωνιστής της Εθνικής Αντίστασης. Στις 17-7-1946 κατατάχτηκε στο ΔΣΕ. Υπηρετούσε στο Τάγμα Σοφισανού. Σκοτώθηκε στο Ρύμνιο Σερβίων Κοζάνης στις 2 Μάρτη του 1947. Μιχαηλίδης Πέτρος του Παύλου και της Ανάστας. Γεννήθηκε το 1930 στη Νότια Πέλλας. Βοσκός. Στις 24-8-1948 κατατάχτηκε στο ΔΣΕ. Υπηρετούσε στο 538 Τάγμα της 107 Ταξιαρχίας. Σκοτώθηκε στις 7 Σεπτέμβρη του 1948 στο ύψωμα Μάλι-Μάδι στο Βίτσι.

ΔΥΟ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ (1949-1953) ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ: ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

«Από το χωριό μου έφυγα το 1946 και πήγα στην Σερβία διότι μας κυνηγούσαν τα φασιστικά αεροπλάνα και δεν μας άφηναν να ζήσουμε ελεύθερα στο χωριό μας, καν δεν μας άφηναν για να μάθουμε γράμματα γι' αυτό φύγαμε από την αγαπημένη μας πατρίδα.

Στο χωριό η ζωή μου ήταν για να βοσκάω τα πρόβατα και από καμιά φορά και καμιά βοήθεια στο σπίτι.

Αυτή όλη η ζωή είχε μέσα πολλά διάφορα «κατορθώματα», τότε με τους τσομπάνους, τότε με τους μπουρναντάδες ή χωροφύλακες που κατοικούσαν στο χωριό. Είναι πολλές οι ιστορίες από τη ζωή όταν ήμουν μικρός. Μαζί με τα παιδιά που μάθαινα, τότε με αφήνανε με 250 κεφάλια βόδια στα δάση και φεύγανε στο χωριό, και τότε με λέγανε ότι είμαι ο πιο μικρός και πρέπει για να πας να γυρίσεις τα βόδια. Και όπως μια μέρα δεν πήγα για να γυρίσω τα βόδια, με έβαλε ένα παιδί μέσα στις λάσπες μέχρι το γόνατο και μου βγήκαν τα τσαρούχια. Και τότε ακριβώς τραγουδούσα το τραγούδι «Δεν τα πήρα να τα κάνω, αχ Τσιανώ». Αυτά από τα βόδια όταν ήμουν 7-8 χρονών. Και όταν μεγάλωσα και έγινα

κάπου 10 χρονών, πήγαινα στα πρόβατα που στην αρχή είχαμε λίγα, αλλά στο τέλος ως που έφυγα και τα άφησα στο μεγαλύτερο μου αδερφό, στον Πέτρο, που τώρα σκοτώθηκε στις μάχες του Βίτσι, είχαμε κάπου 100 κεφάλια. Πολλές και διάφορες ιστορίες έχει κι αυτή η ζωή με τα πρόβατα όσα θυμάμαι τώρα.

Πότε πιάνανε λαγό μαζί με τα παιδιά και τον τρώγανε αυτοί κι εγώ βοσκούσα τα πρόβατα. Πότε πάλι με ξεγελούσαν με διάφορα αστεία που κάνουν οι τσοπαναράιοι κι έτσι βοσκούσα εγώ και από τους άλλους τα πρόβατα.

Και μια μέρα με τους χωροφύλακες που ήταν στο φυλάκιο του χωριού μας, περάσαμε μέρα πολύ καλή. Δεν ξέρω πως βρέθηκε κι ένας δημοκράτης μέσα σε όλους και μας έφερε γλυκό με ψωμί. Μας κούρευε που όταν πήγαμε στο σπίτι όλα τα παιδιά ήμασταν αγνώριστα. Αυτή η ιστορία είναι καλή. Ας πω και δύο πιο διαφορετικές. Μια μέρα έβρεχε και πήγα για να ζητήσω φωτιά από το φυλάκιο και με διώξαν με φασαρίες και βρισιές. Μια άλλη μέρα που ερχόμουνα από τα πρόβατα το βράδυ, ένας χωροφύλακας που

ήταν μεθυσμένος, μου λέει που ήσουν και που γυρνούσες τόσο καιρό τα πρόβατα. Εγώ φοβήθηκα και έμεινα εκεί κάμποσο καιρό, μα να ζήσει, ένας χωριανός που με γλύτωσε. Και το πιο φοβερό που μια φορά κόψαμε τα σύρματα του τηλεφώνου για να δέναμε κουδούνια. Και μας βάρεσαν τόσο οι μπουρναντάδες όπως και δύο χωριανοί. Πολύ υπόφερα σ' αυτή την ιστορία. Και μ' αυτά δίνω μια εικόνα από τη ζωή μου πριν να βγούμε στις λαϊκές δημοκρατίες. Γράμματα δεν ήξερα, αλλά τώρα που έμαθα (να γράφω) τα γράφω, όσα θυμάμαι και όσα βάζαζα στο μυαλό μου.

Ένα βράδυ του 1946 φύγαμε από το χωριό μας και πήγαμε ύστερα από ένα μήνα σε μια πόλη στο Κρούσεβο της Μακεδονίας. Καθίσαμε κάπου 7 μήνες. Η ζωή ήταν καλή ύστερα από τη δουλειά των γωνιών μου και τις αδερφές μου. Υστερα από το Κρούσεβο πήγαμε στο Μπούλκιες που ήταν όλο Έλληνες. Στο Μπούλκιες κάθισα κάμποσο καιρό και οι δάσκαλοι της μουσικής μας βάλανε εμένα και 70 άλλα παιδιά για χορωδία του Μπούλκιες και αργότερα και σε άλλες λαϊκές δημοκρατίες για να εκλαϊκεύσουμε των αγώνα του

ΑΦΙΕΡΩΜΑ – ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΣΥΝΤΡΟΦΩΝ

ελληνικού λαού. Έγινε το «Καλλιτεχνικό Συγκρότημα». Μάθαμε πολλά και διάφορα τραγούδια και χωρογραφίες που τις παραστάσεις τις δίναμε στο Μπούλκες ως το 1948. Ύστερα από τη δουλειά των δασκάλων και της κοινότητας

του Μπούλκες, είπαν πως θα πάμε στις λαϊκές δημοκρατίες. Στο Μπούλκες είχα τη μητέρα μου, τον πατέρα μου, τα δύο αδέρφια και μία αδερφή, συγγενείς, χωριανούς. Μα δεν μπορούσα για να πω δε θέλω γιατί με καλούσε ο αγώνας κι

εγώ να βοηθήσω. Έτσι στις 22.10.1948 μέρα Παρασκευή ξεκινήσαμε πρώτα μέσα στην Γιουγκοσλαβία, και μετά στις άλλες, Ουγγαρία και Τσεχοσλοβακία.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΠΟΥΛΚΕΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Αριθ. μαθητολογίου 37

Αριθ. Ενδεικτικού 40

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ

ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ 1947 — 1948

Ο Μαθητής Μουχαμπίδης Κώστας του Παύλου γεννήθηκε το 1935

Κατάγεται Μόρια Τζήμα γράφτηκε και παρακολούθησε όλα τα μαθήματα της 5' τάξης. Πήρε μέρος στις εξετάσεις γραφτά και προφορικά και απάντησε επικριτικά

ΠΡΟΑΓΕΤΑΙ στην 2' τάξη με βαθμό (7) Έξι

Σημείωσε ιδιαίτερη επίδοση στην αριθμητική

ΥΓΕΙΑ Έξυπνη

Στην Οργάνωση Αειόπουλων Μπούλκες έχει βαθμό

ΠΡΟΣΟΝΤΑ

ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ Πολύ καλή

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ Πολύ καλή

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ Δραστήριο

ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ Πολύ καλή

ΜΠΟΥΛΚΕΣ 22 ΙΟΥΝΗ 1948

Ο Διευθυντής του Σχολείου Παύλος

Το ενδεικτικό του Κώστα από το σχολείο στο Μπούλκες

Στην Γιουγκοσλαβία καθίσαμε κάπου 20 μέρες.

Στις 11.11.1948 φύγαμε από την Γιουγκοσλαβία και πήγαμε στην Ουγγαρία. Στην Ουγγαρία πήγαμε σε 7 πόλεις. Είναι οι παρακάτω: Σέκετ, Ταταπάνια, Πετς, Χαϊτούχατχάτσι, Ντίμπρετσε, Οστ και Μισκόλς. Και στην Βουδαπέστη καθίσαμε 4 μήνες. Στην ΟΥΓΓΑΡΙΑ δώσαμε 40 παραστάσεις και μας παρακολούθησαν 20.000 θεατές. Η Βουδαπέστη η πόλη με τα πολλά φώτα και με τα τραμ είναι η πρωτεύουσα της Ουγγαρίας. Τη σχίζει ο ποταμός Δούναβης γι' αυτό λέγεται Βούδα και Πέστι.

Στις 10.3.1949 η ώρα 9 και 20 λεπτά

φύγαμε από την Ουγγαρία και πήγαμε για την Τσεχοσλοβακία. Στο τρένο κάναμε 13 ώρες. Ήρθαμε στο Λίμπιεχοβ που είναι κοντά στην Πράγα στις 11.3.1949. Στο Λίμπιεχοβ καθίσαμε 1 μήνα. Βγήκαμε 10 αγόρια από το καλλιτεχνικό συγκρότημα για να μαθαίνουν και στα άλλα τα παιδιά τα τραγούδια.

Στις 7.4.1949 ήρθαμε στο Βέλκε Ράντοσιουφ που μαζί μας ήρθε και η χορωδία μέχρι το Κυσίμπλ και έδωσε παράσταση στα Ελληνόπουλα. Κάναμε στο Βέλκε Ραντόσιουφ τη χορωδία. Το σπίτι ήταν πολύ καλό και περνούσαμε

μια χαρά γιατί τώρα ήταν πιο ελεύθερα γύρω μας. Έτσι αυτού περάσαμε κάπου δυο μήνες και ύστερα άρχισα να γράφω το «ημερολόγιο». Το Καλλιτεχνικό πήρε άλλα παιδιά στη δικιά μας τη θέση και συνέχιζαν το μεγάλο έργο. (σημ. Κ: Όταν η φωνή των αγοριών άλλαξε λόγω ηλικίας, τότε φεύγανε από το Καλλιτεχνικό.) Τώρα κάθε ένας από το Καλλιτεχνικό βρίσκεται σε άλλο μέρος και κάνει τη δουλειά του όπως το λέει ο αγώνας μας και ο αρχηγός του ελληνικού λαού Ν. Ζαχαριάδης. Πέμπτη, 30.6.1949

Ενδιαφέρουσα είναι η έκθεση του Κώστα (23 Ιουνίου 1950)

«Έκθεση 23.6.1950 - Η ζωή στο σπίτι μας». Την παραθέτουμε ολόκληρη:

«Από τότε που η ΕΠΟΝ με την ΕΒΟΠ κήρυξαν τη δίμηνη άμιλλα, το σπίτι μας άρχισε να καλυτερεύει σε όλους τους στόχους της άμιλλας: Καθαριότητα, Μόρφωση, Πειθαρχία, Αθλητισμό, Εμπολιτισμό, κλπ.

Τώρα ας πούμε πως πάμε στον κάθε στόχο της άμιλλας. 1) Στην Καθαριότητα. Εμείς εδώ το σπίτι το βαστάμε πολύ καθαρό. Από πάνω ως κάτω είναι καθαρό. Έχουμε την υπηρεσία που όταν είναι η μέρα της τα φτάνει όλα. Και έξω στην αυλή φτιάχνουν εξορμήσεις όταν φανεί ένα χαρτί ή ένα ξυλαράκι. Τα ρούχα που φοράμε πάνω μας όλοι τα έχουν καθαρά εκτός από μερικά παιδιά που είναι μικρά ακόμα και δεν καταλαβαίνουν. Αλλά εμείς οι μεγαλύτεροι πρέπει να τους βοηθήσουμε.

2) Μόρφωση: Στην μόρφωση πηγαίνουμε πολύ καλά διότι βοηθάν εκείνοι που ξέρουν

τους αδύνατους και μάθαμε πολλά, αλλά θα μάθουμε ακόμα!

3) Πειθαρχία: Στην πειθαρχία, πειθαρχούμε στους δασκάλους Έλληνες και Τσέχους και σε όλο το προσωπικό, τσέχικο και ελληνικό και στα στελέχη που έχουν και σ' αυτά πειθαρχούμε πάρα πολύ γιατί άμα δεν πειθαρχούμε δεν κάνουμε τίποτα.

4) Αθλητισμός: Στον αθλητισμό δεν πάμε πολύ καλά γιατί δεν έχουμε υλικό. Αν και δεν έχουμε, εμείς πάλι κάθε πρωί κάνουμε τη γυμναστική μας πριν να κάνουμε τα κρεβάτια και πριν να πλυθούμε. Ακόμα και στην μπάλα παίζαμε και πάντα βγήκαμε νικητές, τότε με 4 με 0, τότε 5 και τότε πιο πολλά. Μα και τώρα μας καλούν πολλοί ακόμα και θα τα βάλουμε και με αυτούς.

5) Εμπολιτισμός: Στον εκπολιτισμό πηγαίνουμε πολύ, πάρα πολύ καλά, διότι

η χορωδία που έχουμε βγαίνει πάντα πρώτη και θα βγει και κάθε τόσο και νέες παραστάσεις πηγαίνει και δίνει σε άλλα μέρη για να δουν και οι φίλοι μας Τσέχοι πως είναι η χορωδία μας.

Αυτοί οι στόχοι είναι οι κυριότεροι που πηγαίνουμε πολύ καλά. Τότε θα πάμε και στα άλλα πολύ καλά όπως στην ζωγραφική που εδώ υπάρχουν πολλά παιδιά που ζωγραφίζουν και έχουμε τώρα το σπίτι μας πολύ καλά στολισμένο από αρχηγούς, από ήρωες και πολλά άλλα που τα έχουμε στους τοίχους των εστιατορίων, των αναγνωστήριων και γενικά σε όλο το σπίτι. Όλα αυτά η ΑΜΠΛΑ μας τα κάνει και γι' αυτό έχουν όλοι οι δημοκρατικοί άνθρωποι μπροστά τους την Αμιλλα και βγαίνουν πρώτη».

Παιδικός Σταθμός Βέλκε Ράντοσοβ. Σήμερα είναι κέντρο για ανθρώπους με ψυχολογικά προβλήματα.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Μήνυμα Α.Ε. Προέδρου Ελληνικής Δημοκρατίας Κας Κατερίνας Σακελλαροπούλου προς τον Απόδημο Ελληνισμό με την ευκαιρία των Εορτών των Χριστουγέννων και του Νέου Έτους

Αγαπητές συμπατριώτισσες και αγαπητοί συμπατριώτες,

Με συγκίνηση απευθύνομαι σε όλους εσάς που ταξιδεύατε μακριά, περάσατε «κάβους πολλούς, πολλά νησιά, τη θάλασσα που φέρνει την άλλη θάλασσα», καθώς έγραψε ο Γιώργος Σεφέρης, βρεθήκατε σε ξένους τόπους, αγωνιστήκατε, ξεπεράσατε τις δυσκολίες, στήσατε οικογένειες, δημιουργήσατε, διατηρώντας τον δεσμό με την πατρογονική γη, φέροντας την ελληνική σας ταυτότητα με υπερηφάνεια. Βιώσατε την εμπειρία μιας διεκυστίνδας ανάμεσα στο οικείο και το ξένο, παλέψατε να γεφυρώσετε τις αντιθέσεις και τα καταφέρατε, χωρίς να απεμπολήσετε τα εθνικά χαρακτηριστικά σας. Και μαζί με τα παιδιά σας, ομογενείς δεύτερης και τρίτης γενιάς αντιστέκεστε στην αμείλικτη διαδικασία της αφομοίωσης και διατηρείτε με τη μητέρα πατρίδα ακατάλυτους συναισθηματικούς δεσμούς που καθορίζουν την αυτοαντίληψή σας.

Είμαστε περήφανοι για σας, τους απόδημους συμπατριώτες μας. Κρατάτε ζωντανή την παράδοση της ελληνικότητας ως έννοιας που ταυτίζεται με τους ανοιχτούς ορίζοντες, την ανάγκη για επικοινωνία, την αναμέτρηση με άλλους πολιτισμούς και την διάδραση με τα πλέον γόνιμα στοιχεία τους. Από την αρχαιότητα, άλλωστε, η ιστορία του ελληνισμού είναι δεμένη με το ταξίδι. Όπου και αν πήγαν, όπου και αν στέριωσαν οι Έλληνες, διέπρεψαν και διακρίθηκαν. Στις τέχνες, στα γράμματα, στο εμπόριο, στην επιστήμη, στην πολιτική και από τις καινούργιες τους εστίες, δεν έπαψαν να ενδιαφέρονται για τον τόπο της καταγωγής τους και να εργάζονται για την πρόοδό του. Στα διακόσια χρόνια της νεότερης ιστορίας μας, πλήθος είναι τα παραδείγματα που αποδεικνύουν ότι οι Έλληνες της διασποράς έπαιξαν καταλυτικό ρόλο στη γέννηση και τη διαμόρφωση της σημερινής Ελλάδας. Τους οφείλουμε πολλά. Από τον Αλέξανδρο Υψηλάντη ως τον Ευάγγελο Ζάππα, από τον Ιωάννη Καποδίστρια ως τον Κωνσταντίνο Καβάφη, από τον Νεόφυτο Δούκα ως την Έλενα Βενιζέλου, από τον Ανδρέα Συγγρό ως τη Μαρία Κάλλας χιλιάδες άλλοι, επώνυμοι και ανώνυμοι, άφησαν και αφήνουν με το ταλέντο, το πάθος, τον μόχθο, την ευρηματικότητα και το ήθος τους το δικό τους θετικό αποτύπωμα. Ανέκαθεν, η οικουμενική παρουσία του

ελληνισμού ήταν το καύχημά μας, ένας πολυτίμος σύμμαχος και υποστηρικτικός παράγοντας για την πατρίδα μας. Σήμερα όλος ο κόσμος βρίσκεται ακόμη αντιμέτωπος με την πανδημία του κορωνοϊού, που συνεχίζει να δοκιμάζει τα όρια και τις αντοχές των κοινωνιών. Η αδιαμφισβήτητη σοβαρότητά της κατέδειξε πόσο αναγκαία καθίσταται η διεθνής εγρήγορση και η αρωγή μεταξύ των κρατών. Την ίδια στιγμή συνιστά μια άσκηση ευθύνης για όλους μας, ιδίως μέσα από καθημερινές συμπεριφορές στήριξης των συνανθρώπων μας είτε μέσα από την αυτοθυσία των γιατρών και των νοσηλευτών είτε την προσαρμοστικότητα των πολλών. Η έξοδος από την υγειονομική κρίση αποτελεί δική μας επιλογή πια. Απομονώνοντας τον ιό με το εμβόλιο, αυτό το δώρο της επιστήμης, κερδίζουμε πίσω την ελευθερία μας και τις ζωές μας.

Η χώρα μας αντιμετωπίζει, εκτός από την πανδημία και τις επιπτώσεις της, το μεταναστευτικό ζήτημα, την κλιματική κρίση, αλλά και ένα ταραγμένο και πολλές φορές απειλητικό περιβάλλον. Συγκρούσεις και έντονες αναταράξεις καταγράφονται στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, ενώ επικρατεί αβεβαιότητα σε διεθνές επίπεδο. Σε αυτό το πλαίσιο ωστόσο, η Ελλάδα, εγγυητής της σταθερότητας, εξακολουθεί να οικοδομεί συστηματικά συμμαχίες και να εδραιώνει δεσμούς φιλίας με κράτη και λαούς, στη βάση του αμοιβαίου σεβασμού προς ακατάλυτες και οικουμενικές αρχές με επίκεντρο τον άνθρωπο.

Επιθυμούμε καλές σχέσεις με τους γείτονές μας, παράλληλα όμως είμαστε διαρκώς προσανατολισμένοι στην εκπλήρωση των εθνικών μας στόχων και προτεραιοτήτων.

Δεν πρόκειται να δεχθούμε τετελεσμένα και επεκτατικές ενέργειες. Η αποφασιστικότητά μας απέναντι στην τουρκική παραβατικότητα και επιθετικότητα είναι ακλόνητη, όπως και η υπεράσπιση των κυριαρχιών μας δικαιωμάτων.

Το ζήτημα της εισβολής και της απαράδεκτης τουρκικής στρατιωτικής κατοχής της αδελφής Κύπρου παραμένει η πιο μεγάλη πληγή του ελληνισμού, η έκταση της οποίας δεν επιτρέπεται να αφήνει ανεπηρέαστη την ΕΕ. Με συνεργασία και αφοσίωση στη διεθνή νομιμότητα, συνεχίζουμε τον αγώνα για συνολική και συμφωνημένη επίλυση του Κυπριακού, στη βάση των αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών και του ευρωπαϊκού κεκτημένου.

Είναι ενθαρρυντικό ότι στη δυναμική της πολυσύνθετης αυτής διαδικασίας συμμετέχουν ενεργά οι απανταχού ελληνικές κοινότητες, καθώς, με τη δράση τους βοηθούν να εμπεδωθεί μία θετική εικόνα για τη σύγχρονη Ελλάδα στη συνείδηση των συμπολιτών τους, προωθώντας με αταλάντευτη προσήλωση αδιαπραγμάτευτα δίκαια του έθνους μας. Επιδίωξη όλων μας, είναι η ενδυνάμωση της διεθνούς παρουσίας της πατρίδας μας.

Σ' αυτό το κλίμα, οι εορτές των Χριστουγέννων και του νέου έτους, με τη λαμπρότητα και το συμβολικό τους βάθος, έρχονται να μας θυμίσουν τη δυνατότητα για αναγέννηση, ειρηνική συνύπαρξη και ελπίδα.

Με τις σκέψεις αυτές και με την πίστη στις αστείρευτες δυνάμεις και αξίες του ελληνισμού, εύχομαι σε όλους από καρδιάς καλά Χριστούγεννα, υγεία, πρόοδο και κάθε ευτυχία στην καινούργια χρονιά.

ΣΥΖΗΤΩΝΤΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ ΝΤΑΛΑΡΑ

Της Σεμίνας Διγενή

Χρειαζόμαστε την αλληλεγγύη αλλά και την κατανόηση της Ιστορίας για να μη γίνουν τα ίδια λάθη...

Μετά από τις θριαμβευτικές περιόδους του σε Ευρώπη, Αμερική και Καναδά και πριν από μια σειρά συναυλιών με τίτλο «Ρεμπέτικο με ωραία παρέα», στο «Christmas Theater», από 15 Γενάρη, ο Γιώργος Νταλάρας προλαβαίνει να μου δώσει αυτήν την χριστουγεννιάτικη συνέντευξη. Μιλάμε για την καλλιτεχνική δημιουργικότητα μέσα στη δυστοπία, για τον κώδικα της παρέας και του «μαζί», τον δυναμισμό του ρεμπέτικου, για τους πρόσφυγες που θα γεννήσουν τις νέες μουσικές, για τον ζόφο της καθημερινής εκατόμβης από την πανδημία, για τη μεγάλη σημασία της αλληλεγγύης, για την επιτακτική ανάγκη να γίνουμε ενεργοί πολίτες, αλλά και για τον άνθρωπο που του έδωσε το πρώτο πολύτιμο μάθημα Πολιτικής Οικονομίας στη ζωή του. Τέλος, αποκαλύπτει ποιους θα ήθελε να βρίσκονται μαζί του απόψε, στο χριστουγεννιάτικο τραπέζι.

Για το τι είναι και τι μας επιφυλάσσει ένα ταξίδι με «ωραία παρέα» στο ρεμπέτικο, ο Γ. Νταλάρας λέει: «**Το ρεμπέτικο είναι το πιο επαναστατικό και το πιο ζωντανό είδος της μουσικής μας. Θεωρώ ότι ποτέ δεν ήταν και ποτέ δεν θα γίνει μουσειακό ή γραφικό. Θα συγκινεί και θα εμπνέει πάντα, τους πιο αξιόλογους, ταλαντούχους και ευαίσθητους ανθρώπους κάθε γενιάς. Τους μουσικούς, συνθέτες**

και τραγουδιστές, που στην ουσία είναι η μεγάλη ελπίδα του ελληνικού τραγουδιού.

Κάθε φορά που καταπιάνομαι με αυτό το τραγούδι, όσο βαθιά κι αν είναι ριζωμένο μέσα μου μουσικά, ανακαλύπτω ακόμη άγνωστα πράγματα, στους μουσικούς δρόμους, στις ερμηνείες, στον δυναμισμό και στην ιδιαιτερότητα με την οποία οι στίχοι αποτυπώνουν συναισθήματα και γεγονότα, συμβάλλοντας αποφασιστικά σε αυτήν την τοιχογραφία της συλλογικής κοινωνικής συνείδησης και του ήθους του αυθεντικού λαϊκού τραγουδιού.

--Πώς θα στηθεί αυτή η μουσική γιορτή;

-- Προσκαλώ φίλους από τον χώρο του σύγχρονου ελληνικού τραγουδιού, ταλαντούχους τραγουδοποιούς, ερμηνευτές, μουσικούς που αγαπάω και θαυμάζω και μου αρέσει πολύ να τραγουδάω παρέα. Μαζί τους και με οδηγό τραγούδια, γνωστά και ανείπωτα, επιδιώκω να μεταμορφώσω το κοινό της κάθε βραδιάς στο «Christmas Theater» σε μια ωραία παρέα. Γιατί είναι ωραία να είμαστε παρέα. Γιατί όταν μοιραζόμαστε την κοινή μας αγάπη για τα ίδια τραγούδια, ανακαλύπτουμε τον κώδικα του «μαζί», της παρέας, της ομάδας, και πορευόμαστε με σεβασμό σε κοινές αξίες.

-- Ποιο γεγονός αυτής της χρονιάς - που τελειώνει σε λίγες μέρες - θεωρείς πως ήταν το χειρότερο που μας συνέβη και ποιο σε γέμισε αισιοδοξία;

-- Πολλά ήταν τα κακά δυστυχώς. Ελπίζαμε σε κάτι καλύτερο, αλλά και αυτή η χρονιά μάς γέμισε θλίψη και αγωνία για το αύριο. Είναι ο τρόμος και ο ζόφος της καθημερινής εκατόμβης των νεκρών της πανδημίας, είναι οι πυρκαγιές που έκαψαν τα δάση, τα σπίτια των ανθρώπων, τα ζώα τους, τις ψυχές τους, τα όνειρά τους, είναι η αγωνία των νέων για το αύριο.

Και είναι κι αυτό που έλεγα, σε δική μας πάλι κουβέντα, ένα χρόνο νομίζω πριν, η μετατραυματική περίοδος που θα ζήσουμε όταν ο εφιάλτης του κορονοϊού περάσει. Πώς θα ξεπεράσουμε την απομόνωση που έχουμε όλοι υποστεί, πώς θα ξαναπλησιάσουμε τον διπλανό μας, πώς θα εξοικειωθούμε ξανά με την εξωστρέφεια, με τις ενέργειες που είναι απαραίτητες για να γίνουμε ενεργοί πολίτες, ν' αντιληφθούμε τη γλώσσα του

«άλλου», αλλά και του ξένου, γιατί σ' αυτήν τη νοοτροπία οφείλει να βασίζεται η ηθική της κοινωνίας, αλλιώς...

Και τα καλά, τα αισιόδοξα; Ναι, υπήρχαν. Οι Ολυμπιονίκες μας που μας γέμισαν χαρά και μέσα από τη νίκη τους αντιληφθήκαμε για άλλη μια φορά τον αγώνα τους, τον άνισο και δύσκολο. Και οι μικρές καθημερινές ιστορίες που δεν προβάλλονται γιατί αρέσει περισσότερο, ή πουλάει περισσότερο, ο κόσμος της αγριότητας, του μαχαρώματος, μεταφορικά και πραγματικά, της μισαλλοδοξίας.

Γι' αυτό θα δανειστώ δυο λόγια, που μου έκαναν εντύπωση, της αγαπημένης μου φίλης Έρης Ρίτσου, που νομίζω αξίζει ν' ακούγονται και πέρα από το περιβάλλον της κοινωνικής δικτύωσης. Λέει η Έρη: «Η κοινωνία της αγριότητας δε χρειάζεται συστάσεις. Εγώ θα γράφω για τους γονείς που κάνουν καλή δουλειά, για τους δασκάλους που κάνουν καλή δουλειά. Για τα δυο παιδάκια που πήγαν από πέντε ευρώ στη δασκάλα τους, κρυφά, για να εξασφαλίσουν το εισιτήριο του συμμαθητή τους, που δεν είχε χρήματα να πληρώσει για να πάει εκδρομή και που, περήφανο παιδάκι το ίδιο, ισχυριζόταν πως ζαλίζεται στο λεωφορείο. Για τα παιδιά αυτά που μας κάνουν όλους περήφανους».

Αυτά τα παιδιά, αυτοί οι γονείς, αυτοί οι δάσκαλοι μας γεμίζουν αισιοδοξία, είναι η

παρηγοριά μας και το μέλλον μας.

-- **Συναυλίες, στούντιο, ταξίδια, νέοι δίσκοι... Πώς τα καταφέρνεις κι είσαι πάντα τόσο δημιουργικός και ακούραστος; Πού βρίσκεις τη δύναμη, όχι μόνο να έχεις τον ακάθιστο, αλλά και να ρισκάρεις, μέσα σε τόση δυστοπία;**

-- Α, το στούντιο βάλτο χωριστά σε παρακαλώ. Το στούντιο είναι η ζωή μου, δεν είναι μόνο η δουλειά μου. Δε θα σταματήσω ποτέ τη μουσική. Έχω ανοίξει μεγάλες παρτίδες μαζί της. Αλλά και οι δίσκοι, τα καινούργια τραγούδια εννοείς, φαντάζομαι. Να ήξερες πόσα παιδιά, πόσοι συνθέτες, πόσοι στιχουργοί, πόσοι τραγουδιστές μέσα σ' αυτήν τη δυστοπία κάνουν καταπληκτικά πράγματα. Γεμίζω δύναμη και αισιοδοξία όταν τ' ανακαλύπτω και όταν συμμετέχω όπως μπορώ.

Όσο για τις συναυλίες, θεωρώ πάντα σημαντική αυτήν την επαφή με τον κόσμο. Και το κάνω με αγάπη και χαρά, ειδικά τώρα και για έναν πρόσθετο λόγο. Οι μουσικοί μας, δυστυχώς, επιβιώνουν μόνο, μέσα σ' αυτές τις τρομακτικές συνθήκες, από αυτές τις συναυλίες. Βέβαια, για να είμαστε ειλικρινείς, μετά το τέλος της βραδιάς, μετά το χειροκρότημα και τη χαρά, μένει μια μεγάλη πίκρα. Δεν είναι εύκολο να βλέπεις μάσκες κάτω από τη σκηνή, την αγωνία στα πρόσωπα του κόσμου και το τραγούδι τους αχνό κάτω απ' τις μάσκες.

-- **Θα 'θελες να περιγράψεις κάποια Χριστούγεννα της παιδικής σου ηλικίας στην Κοκκινιά, που δεν θα ξεχάσεις ποτέ;**

-- Και στην Κοκκινιά και στη Δάφνη και στον Άγιο Δημήτριο και στα Εξάρχεια ως έφηβος. Είχαμε πολλούς προσορισμούς χειμερινών διακοπών, όπως ξέρεις, με την μάνα μου και τον αδελφό μου, στα παιδικά και εφηβικά μου χρόνια. Δύσκολοι χειμώνες. Πολύ κρύο έξω, αλλά ζέστη, χαρά και αγάπη στην καρδιά μας. Όλα τα θυμάμαι.

Να σου πω ένα, που νομίζω ότι στο έχω ξαναπεί. Μετά τα κάλαντα, πήγαμε με τα παιδιά στο σπίτι μου, στη Δάφνη, για να κάνει η μάνα τη μοιρασιά. Ήταν και κάτι θεόφαλτοι στην παρέα. Είχαμε κάνει γενναία εισπραξη. Ήμουν πολύ χαρούμενος. Αδειάζει η μάνα μου τα λεφτά από το κουτί και αρχίζει να μοιράζει διά του έξι, όσοι ήμασταν. «Τι λες βρε μαμά;», της λέω, «εγώ θα πάρω τα ίδια με αυτούς τους φάλτσους που χαλάνε τα κάλαντα; Που έκανα και τόσες μέρες για να τους τα μάθω; Μόνο δυο τραγουδάμε σωστά». «Σοβαρά μιλάς;», μου απαντάει η

μάνα μου. «Ομάδα δεν είσατε; Τδια θα πάρετε. Αλλιώς να πήγαίνες μόνος σου». Μου κακοφάνηκε τότε, αλλά ήταν το πρώτο μάθημα Πολιτικής Οικονομίας στη ζωή μου.

-- **Ο παιδικός σου εαυτός θα ήταν ικανοποιημένος, λες, από την εξέλιξη του Γιώργου Νταλάρα;**

-- Ε, τώρα αν δεν σου έλεγα αυτή την ιστορία, δεν θα το ρώταγες. Ναι, ναι. Ο μικρός είναι ευχαριστημένος και για τον Νταλάρα καλλιτεχνικά και για τον Γιώργο ανθρωπίνα.

-- **Ποιο ελάττωμα δεν θα του συγχωρούσε ο μικρός και για ποια επιλογή του θα ήταν περήφανος;**

-- Δεν θα του συγχωρούσε ποτέ την έπαρση και τη φήμη. Αντίθετα, θα ήταν περήφανος για την επιλογή του να προσπαθεί να βελτιώνεται με κάθε τρόπο. Για τον εαυτό του, όχι για τη διάκριση. Η διάκριση έπεται.

-- **Στη χαώδη εποχή μας η μουσική αντέχει; Η μελωδία και η ποίηση θα επιβιώσουν; Ισχύει αυτό που μου έλεγες σε παλαιότερη κουβέντα μας, ότι η Τέχνη, για άλλη μια φορά, θ' αποδειχθεί γιατρικό και παυσίλυπο, γιατί είναι σύμφυτη με τον άνθρωπο;**

-- Αν αντέχει λέει; Την ημέρα που «έφυγε» ο Μίκης και τις επόμενες μέρες, ομόρφυνε η πόλη από τα τραγούδια που ακούγονταν στα ραδιόφωνα. Ημέρεψε ο κόσμος, καλοσύνεψε. Και σε λίγες μέρες άρχισε πάλι η θολούρα. Τι να κάνουμε, όμως, είναι νομοτέλεια φαίνεται. Πρέπει να ταρακουνηθούμε, να πνιγούμε, για ν' αναζητήσουμε το οξυγόνο. Και βέβαια η Τέχνη είναι παυσίλυπο. Ομορφαίνει την καθημερινότητά μας και μας δυναμώνει. Η Τέχνη είναι είδος πρώτης ανάγκης. Και αυτό δεν πρέπει να το ξεχνάνε οι ιθύνοντες. Ανήκει στον κόσμο, στον λαό. Η Τέχνη είναι ελευθερία. Και όπως έλεγε ο Μίκης, η διαφύλαξη αυτής της ελευθερίας είναι το χρέος μας.

-- **Πώς πιστεύεις πως θα μας βρει η επόμενη μέρα της πανδημίας; Διαλυμένους ή καλύτερους και πιο δυνατούς;**

-- Πέρσι ήμουν πιο αισιόδοξος. Δεν αντέχεται αυτό που ζούμε, αυτές οι καθημερινές απώλειες σκληρού πολέμου. Κακά τα ψέματα, αδύναμους θα μας βρει. Θα χρειαστούμε μεγάλες προσπάθειες για να ξεπεράσουμε το μετατραυματικό σοκ και σωματικά και ηθικά. Αλλά πρέπει να είμαστε παρόντες με κάθε τρόπο, έστω και μ' ένα τηλεφώνημα, μια καλή κουβέντα στους φίλους μας που δεν μπορούμε

να δούμε. Από την πολιτική και την κοινωνική μέριμνα, που είναι υποχρέωση της πολιτείας, μέχρι τη δική μας. Ποτέ δεν θα αντικαταστήσουν την προσωπική επαφή τα γραπτά μηνύματα. Πρέπει να είμαστε έτοιμοι για τη μετά εποχή, που θα είναι πολύ δύσκολη.

-- **Πώς εξηγείς το γεγονός ότι παρότι είμαστε στην εποχή της 4ης βιομηχανικής επανάστασης και της «ψηφιακής οικονομίας», οι νέες γενιές ζουν χειρότερα από τις προηγούμενες, δουλεύοντας σαν σκλάβοι, με όλο και λιγότερα δικαιώματα;**

-- Δεν διαφωνώ καθόλου με την ψηφιακή επανάσταση. Ίσα ίσα. Θυμάμαι τις ευκαιρίες που προσφέρει στον πολίτη. Αν χρησιμοποιηθεί σωστά, καλλιεργεί και μια δικαιοσύνη αν θέλεις και ιδανικά μια «ψηφιακή οικονομία» ίσων ευκαιριών. Ισχύει όμως αυτό; Δεν νομίζω ότι ισχύει. Ο νεοφιλελευθερισμός έχει χτυπήσει τις νέες γενιές. Νέοι, καθαροί άνθρωποι, με όνειρα, που θέλουν να ξεφύγουν από την παλιά νοοτροπία του πολιτικού βύσματος, βγαίνουν στον κόσμο μορφωμένοι, αγνοί και τρώνε τα μούτρα τους.

-- **Αυτή η νέα πραγματικότητα πιστεύεις, ωστόσο, πως έφερε και κάποιες καινούργιες ευκαιρίες;**

-- Βεβαίως και έφερε. Υπάρχουν παιδιά που επιμένουν. Σύγχρονοι άνθρωποι που θα συμβάλουν αποφασιστικά στην καινούργια τοιχογραφία της συλλογικής κοινωνικής συνείδησης και του πολιτικού ήθους. Θα μείνουν εδώ, όμως, ή θα αναζητήσουν καλύτερη μοίρα σε άλλες χώρες με περισσότερη αξιοκρατία;

-- **Θα καταφέρει να μας διασώσει η αλληλεγγύη, που μπορεί να μην έχουμε όλοι, αλλά είναι βασική και απαραίτητη για να πάμε παρακάτω;**

-- Μόνο με αυτό θα επιβιώσουμε. Και με τη σωστή εκπαίδευση, με την Παιδεία, με τ' ανοιχτά μυαλά, με την απαγκίστρωση από προκαταλήψεις, στερεότυπους και στερεότυπα. Γι' αυτό πιστεύω στον δυναμισμό των νέων ανθρώπων. Ανήκω σε μια γενιά που, παρὰ τις δυσκολίες, πέρασε καλύτερα από τους γονείς της, αλλά δυστυχώς και καλύτερα από τα παιδιά της. Καθόλου δεν μ' αρέσει αυτό. Γι' αυτό έχει τόσο μεγάλη σημασία η αλληλεγγύη. Και η μόρφωση, η κατανόηση της Ιστορίας, για να μην ξαναγίνουν τα ίδια λάθη.

-- **Εξακολουθείς να θέλεις να διασκευάσεις Nirvana και να πιστεύεις πως οι πρόσφυγες θα γεννήσουν τις νέες μουσικές;**

-- Βέβαια. Αναρωτιέσαι πώς θα ήταν

η μουσική στην Ελλάδα χωρίς τους Μικρασιάτες; Έτσι γινόταν και έτσι θα γίνεται πάντα. Οι νέες μουσικές γεννιούνται από τις διαφορετικές ιδέες, τις διαφορετικές καταβολές και παραδόσεις, την πολυχρωμία, τη διαφορετικότητα.
-- Αν ετοιμάζες απόψε το γιορτινό

χριστουγεννιάτικο τραπέζι ποιους θα προσκαλούσες και πώς θα περνούσατε τη βραδιά;

-- Τον Μίκη φυσικά, τον αρχάγγελο, και τον Μάνο Ελευθερίου, που έτσι και αλλιώς ήταν πάντα παρών στα οικογενειακά γιορτινά τραπέζια. Με ωραίες μουσικές

και ιστορίες. Μεταξύ πραγματικότητας και μύθου. Γιατί μην ξεχνάς, εμείς είμαστε πολύ τυχεροί άνθρωποι. Ζήσαμε μαζί με τον Μίκη! (Ριζοσπάστης, Παρασκευή 24 Δεκέμβρη 2021 - Κυριακή 26 Δεκέμβρη 2021)

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Η Ειρήνη Θεοδωρίδου, εγγονή ενός πολιτικού πρόσφυγα που ακολούθησε τον σκληρό δρόμο της ξενιτιάς, της προσφυγιάς σε μια πολύ τρυφερή ηλικία, συνέγραψε το έργο «Βελόνα στον γιακά» συγκινημένη προφανώς από τις μνήμες του παππού της, με ευαισθησία, σεβασμό και ενσυναίσθηση. Την ευχαριστούμε γιατί θεωρούμε πως μέσα στις εικόνες του βιβλίου της βλέπουν τη δική τους ζωή όλοι οι πολιτικοί πρόσφυγες. Καλοτάξιδο το βιβλίο σου, Ειρήνη.....

Ο ξεριζωμός και μία υπόσχεση...

Ένα ταξίδι δίχως σαφείς προορισμούς μα

γεμάτο διαδρομές και σταθμούς...

Ο παππούς γεννήθηκε το μακρινό 1937 στην Παλαιονίκη Γρεβενών. Ήταν δεν ήταν έντεκα ετών, όταν αναγκάζεται να αφήσει το χωριό του και να αποχωριστεί τον «φάρο της ζωής του».

Βρίσκεται μικρό παιδί να περιπλανιέται στις Λαϊκές Δημοκρατίες της Γιουγκοσλαβίας. Σε εκείνες τις συνθήκες- «η πείνα δεν είναι παίξε γέλασε, μα ούτε και η ξενιτιά» - ανταμώνει με παιδιά της ίδιας μοίρας, παιδιά με τα οποία θα μεγαλώσουν μαζί και θα

αγαπηθούν σαν αδέρφια.

Χρόνια αργότερα καταλήγει στις Τσεχοσλοβακία. Με σύμμαχο «μια βελόνα» ξενιά μια ζωή από την αρχή. Αφοσιώνεται στη δουλιά, στο Κόμμα, μα και στη Ρήνα, που γίνεται συνοδοιπόρος του στο ταξίδι.

Κάτι όμως λείπει. Η θύμηση της πατρίδας δεν τον αφήνει να ριζώσει και η επιθυμία του γυρισμού φουντώνει.

Έχει φτάσει πια η στιγμή να εκπληρωθεί μία υπόσχεση που δόθηκε πριν από τριάντα πέντε ολόκληρα χρόνια...

(<https://www.facebook.com/politikoiprosgoio/photos/a.381721131917484/4588212174601671/>)

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ (1940-2021), ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ

Στην Οστράβα της Τσεχίας, στις 13 Δεκέμβρη 2021 πέθανε ο αδερφός μας Αχιλλέας Καλόγερος. Γεννήθηκε το 1940 στις Εκκλησίες Γρεβενών από οικογένεια επαναστατών και ανταρτών, η οποία πήρε μέρος σ' όλους τους απελευθερωτικούς

αγώνες.

Στις αρχές του 1947 η οικογένειά μας πρόλαβε και έφυγε νύχτα από το χωριό μας για να γλυτώσουμε από τα νύχια των φασιστών και μπουραντάδων. Ο μεγαλύτερός μας αδερφός, Κώστας, βγήκε αντάρτης στο ΔΣΕ το 1946 και πέθανε πολιτικός πρόσφυγας στην Τασιένδη της ΕΣΣΔ. Η αγαπημένη μας αδερφή, Παρασκευούλα, μαχήτρια του ΔΣΕ έπεσε ηρωικά πολεμώντας τους φασίστες στο Γράμμο. Εμείς με τους γονείς μας και τα 4 αδέρφια, ύστερα από πολλές περιπέτειες και με τη βοήθεια των ανταρτών, καταφέραμε να μπούμε στην Αλβανία. Μαζί μας είχαμε πάρει και το βίος μας, τα πρόβατα. Στην Αλβανία μείναμε μέχρι το 1949. Μετά τον ελιγμό του ΔΣΕ, το φθινόπωρο, φύγαμε με πλοίο και βγήκαμε στο λιμάνι της Γδύνιας, Γκντασκ στην Πολωνία. Εκεί μπήκαμε σε τρένα και φτάσαμε στην πόλη Μίκολοβ της Τσεχοσλοβακίας. Στο Μίκουλοφ, στο σταθμό διέλευσης μείναμε έξι μήνες και μετά εμείς τα παιδιά πήγαμε σε παιδικούς σταθμούς.

Ο Αχιλλέας ήταν άριστος μαθητής και στα τσέχικα και στα ελληνικά. Τελειώνοντας

το 9τάξιο σχολείο, πήγε για 4 χρόνια στην Τεχνική Σχολή και πήρε το πτυχίο του μηχανικού. Όταν μεγάλωσε παντρεύτηκε την Τσεχοπούλα Αντίσκα με την οποία απέκτησαν ένα αγοράκι που το ονομάσανε Θωμά, στο όνομα του πατέρα μας, που κι αυτός πέθανε στην Τσεχοσλοβακία, στην πόλη Κρνοβ.

Ο γάμος του Αχιλλέας δεν κράτησε πολύ και χωρίσανε. Ο γιος του Θωμάς, μεγάλωσε, παντρεύτηκε και έκανε δύο παιδιά, τον Θωμά και την Ελίσκα. Και τα δύο του εγγόνια είναι αθλητές της ποδηλασίας, γνωστοί εντός και εκτός Τσεχίας. Κατοικούν στο Χράντετς Κράλοβε, στο χωριό Τσερεκβίτσε. Ο Αχιλλέας ξαναπαντρεύτηκε την Τσέχα Άννα.

Ο Αχιλλέας γύρισε στην Ελλάδα το 1982 για μόνιμα, αλλά σε μικρό χρονικό διάστημα γύρισε πίσω στην Τσεχοσλοβακία. Μας είπε: Έγώ δεν μπορώ να ζήσω στην ζούγκλα του καπιταλισμού. Θα πάω πίσω στη δεύτερη πατρίδα μας που το σύστημα φροντίζει για τον άνθρωπο από τη γέννησή του μέχρι τον θάνατο. Όταν ανατράπηκε το σοσιαλιστικό σύστημα αρρώστησε από

Ο Θωμάς, εγγονός του Αχιλλέα (αριστερά) ...

το κακό του. Και δεν ήταν ο μόνος. Το ίδιο πάθαμε κι εμείς.

Ο Αχιλλέας ήταν ζωηρό παιδί, καλός αθλητής στο ποδόσφαιρο, στην κολύμβηση, στο ποδόσφαιρο και στο χόκεϊ. Έμεινε πιστός στις κομμουνιστικές ιδέες. Είχε αφήσει γραπτό μήνυμα στη γυναίκα του Άννα:

Όταν πεθάνω να μη με παραχώσετε, αλλά να με κάψετε και τη στάχτη μου να την πάτε στην Ελλάδα, στο αγαπημένο μου χωριό Εκκλησιές. Εκεί να την σκορπίσετε στην Ψηλή Ράχη, εκεί που είχαμε την καλύβα με τα πρόβατά μας. Θυμάμαι όταν

ήμουν μικρό παιδάκι, πήγαινα την άνοιξη και έβλεπα τα αρνάκια και τα κατσικάκια πώς παίζανε, πως βελάζανε και φάχνανε να βρουν τις μάνες τους για να βυζάζουν».

Εμείς, τα τρία αδέρφια με τις οικογένειές μας, στέλνουμε θερμά συλλυπητήρια στη γυναίκα του Άννα και στον μονάκριβο γιο του Θωμά, καθώς και στα εγγόνια του Θωμά και Ελίσκα. Εμείς όσο ζούμε θα τον θυμόμαστε.

Στη μνήμη του στέλνουμε 400 ευρώ μέσω τραπέζης για ενίσχυση του ΚΑΛΗΜΕΡΑ. Με βαθιά συγκίνηση,

Τα αδέρφια του: Νίκος Καλόγερος,

Βασίλης Καλόγερος, Γιάννης Καλόγερος και ο ανιψιός του Οδυσσέας Καλόγερος.

Από το Μαρτυρολόγιο «Έπεσαν για τη ζωή», σελ. 188, τόμος 7γ:

Παρασκευούλα Καλογέρου του Θωμά και της Κυριακής. Γεννήθηκε το 1932 στο χωριό Εκκλησιές, Γρεβενών. Στις 12-3-49 κατατάχθηκε στο ΔΣΕ. Υπηρετούσε στα Έμπεδα του Γενικού Αρχηγείου του ΔΣΕ. Τραυματίστηκε βαριά στο Πλατύ Φλώρινας. Μεταφέρθηκε στο Νοσοκομείο του Γενικού Αρχηγείου, όπου υπέκυψε στα τραύματά της στις 29 Μάρτη 1949.

Από τη μακρινή Τασκένδη. Αθάνατοι!

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΕΚΡΟΠΟΛΗ ΤΑΣΚΕΝΔΗΣ «Dombrabad»

Οι μερικές καταστάσεις με τα ονόματα.....έπεται συνέχεια.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΕΚΡΟΠΟΛΗ ΣΤΗΝ ΤΑΣΚΕΝΔΗ

Η φωτογραφία από τον Σύλλογο Ελληνικού Πολιτισμού Τασκένδης. Συγκίνηση και μνήμες από το παρελθόν. Πολλοί μαχητές επαναπατρίστηκαν στην αγαπημένη τους πατρίδα, και κάποιοι αφήσανε τα κόκκαλα τους στη μακρινή Τασκένδη. Μια εικόνα που τα λέει όλα...

... Μέσα στο πρόγραμμα της γενικής ανανέωσης το οποίο πλέον έχει ξεκινήσει η νέα Διοίκηση του Ελληνικού Συλλόγου, βασική προτεραιότητα αποτελεί η νοικοκύρευση του νεκροταφείου. Η μνήμη και ο σεβασμός προς τους προγόνους μας είναι η βάση για το χτίσιμο μίας νέας κοινωνίας!

Σήμερα πραγματοποιήθηκε επίσκεψη στο νεκροταφείο "Μπότνινα" όπου μαζί

με τον πρόεδρο Πολίτη Κώστα ήρθαν οι Γ. Μιχαηλίδης, Αν. Τσαχουριδής, Νίκος Νεντέλκος και Ηλίας Λόγγος. Δυστυχώς το θέαμα ήταν θλιβερό. Οι τάφοι για χρόνια ξεχασμένοι μέσα στους θάμνους, αρκετοί σπασμένοι και πάρα πολλοί ήδη έχουν πεταχτεί.

Γι' αυτό πήραμε την απόφαση να σταματήσει αυτή η ντροπή!!

1. Να οργανώσουμε τον καθαρισμό και το νοικοκύρεμα των τάφων (κάτι που απαιτεί την εργασία επαγγελματικού συνεργείου για τουλάχιστον 5-6 μέρες).

2. Καταγραφή των υπαρχόντων τάφων και δημιουργία συνολικού αρχείου με όλα τα ονόματα.

3. Αποφασίσαμε παράλληλα την ανέγερση

ενός Μνημείου με τα ονόματα όλων των Ελλήνων αποθανόντων στην Τασκένδη. Συναντηθήκαμε με τον Διευθυντή του Νεκροταφείου, του εξηγήσαμε την πρότασή μας και ήταν σύμφωνος! Μένει επίσημα να μούνε οι υπογραφές.

Την οργάνωση και το συντονισμό των παραπάνω ενεργειών αναλαμβάνει προσωπικά ο πρόεδρος Κ. Πολίτης!

Όποιος έχει κάποια ιδέα ή μπορεί με οποιοδήποτε τρόπο να βοηθήσει ως επικοινωνήσει μαζί μας. (τηλ: +998901232864 Κώστας Πολίτης)

(<https://www.facebook.com/politikoiprosgfigoi>)

Ακολουθούν οι πρώτες καταστάσεις ονομάτων που έχουν δημοσιευτεί. Αρκετοί έχουν ήδη βρει συγγενείς, γονείς, αδέρφια...

37.ΚΑΜΙΝΑΡΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ ΓΕΩ.	1918 – 1978	κάρτα 77
38.ΚΑΝΑΚΑΡΟΓΛΟΥ ΣΤΑΤΗΣ ΒΑΣΙΛ	1914-1985	κάρτα 118
39.ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΙΒΑΝ.	1931 – 1979	κάρτα 80
40.ΚΑΡΠΟΥΖΑ ΛΟΥΔΜΙΛΑ	1960 – 1978	κάρτα 78
41.ΚΑΡΠΟΥΖΑ ΣΟΥΛΤΑΝΑ ΜΙΛΤ.	1921 – 2000	κάρτα 78
42.ΚΑΡΠΟΥΖΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ Γ.	1916 – 1996	κάρτα 78
43.ΚΑΤΟΤΙΚΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΝΕΣΤΗΣ	1972	κάρτα 38
44.ΚΕΡΛΙΔΗ ΝΙΝΑ ΒΑΣΙΛ	1930-2009	κάρτα 44
45.ΚΗΠΕΡΗΣ ΣΤΕΦΟΣ ΑΘ.	1919 – 1971	κάρτα 38
46.ΚΛΗΜΑΤΣΟΥΔΗΣ.	1922-1974	κάρτα 51
47.ΚΟΛΛΙΑΣ ΚΩΣΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1913 – 1971	κάρτα 38
48.ΚΟΥΝΔΟΥΡΑΣ ΠΟΛΥΒΙΟΣ ΣΩΤ	1896-1973	κάρτα 49
49.ΚΟΥΝΕΛΑΣ ΝΙΚΟΣ ΠΕΤΡΟΣ	1964 – 1996	κάρτα 81
50.ΚΟΥΝΕΛΑΣ ΠΕΤΡΟΣ ΝΙΚΟΣ	1943 – 1979	κάρτα 81
51.ΚΟΥΡΑΣ ΚΛΑΥΔΙΑ ΡΟΜ	1931 – 1979	κάρτα 80
52.ΚΟΥΡΑΣ ΣΒΕΤΛΑΝΑ	1973- 1991	κάρτα 80
53.ΚΟΥΤΣΟΥΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΝΙΚ.	1914;- 1973	κάρτα 77
54.ΚΡΕΠΑΚ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	1907-1973	κάρτα 49
55.ΚΡΙΚΩΝΗΣ ΝΙΚΟΣ ΜΗΤΣΟΣ	1922-2004	κάρτα 44
56.ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΞΕΝΟΦ	1899 – 1978	κάρτα 77

57.ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ ΣΑΒΒΑΣ	1884-1973	κάρτα 50
58.ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΑΜΠΡ	1932-1994	κάρτα 50
59.ΛΑΓΟΥ ΠΕΛΑΓΙΑ ΝΙΚΟΣ ΕΛΛΑΔΑ	1896-1974	κάρτα 52
60.ΛΕΛΕΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΘΑΝ	1902-1073	κάρτα 48
61.ΛΙΑΚΟΣ ΒΑΓΓΕΛΗΣ Γ.	1929-2010	κάρτα 48
62.ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΧΡ	1915-1973	κάρτα 49
63.ΛΥΜΠΕΡΙΔΗ ΒΑΡΒΑΡΑ ΑΝΔΡ	1928-2018	κάρτα 50
64.ΛΥΜΠΕΡΙΔΗΣ ΠΕΤΡΟΣ ΣΩΤ	1926-2003	κάρτα 50
65.ΜΑΖΙΔΟΥ ΠΩΛΙΝΑ ΚΑΡΛ	1910-2003	κάρτα 100
66.ΜΑΚΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΑΡΑΛ	1916-1973	κάρτα 50
67.ΜΑΚΡΗΣ ΚΩΣΤΑΣ ΝΙΚ.	1917 – 1971	κάρτα 38
68.ΜΑΛΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ	1914-1981	κάρτα 99
69.ΜΑΡΓΟΥΛΗΣ ΑΛΕΞΑΝΤΡ ΓΡΗΓ	1912-1981	κάρτα 99
70.ΜΑΡΚΟΣ ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΣΤΕΡΙΟΣ	1929-2004	κάρτα 100
71.ΜΑΡΚΟΥΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ	1922-1973	κάρτα 49
72.ΜΑΣΤΡΟΓΙΑΝΟΥΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΔΗΜΟΣ	1943-1974	κάρτα 51
73.ΜΑΥΡΙΔΗΣ ΛΑΖΑΡΟΣ	1942 – 1971	κάρτα 38
74.ΜΗΧΑΕΛΗΣ ΑΡΜΙΝ ΓΡΗΓ.	1919 – 1971	κάρτα 38
75.ΜΟΥΡΔΑΛΑ ΙΩΑΝΝΑ ΚΩΣΤΑΣ	1924-2002	κάρτα 109

76. ΜΟΥΡΔΑΛΑΣ ΦΩΤΗΣ ΚΩΣΤΑΣ	1920-1983	κάρτα 109
77. ΝΑΤΣΙΚΟΥ ΙΡΙΝΑ ΘΕΟΔ	1959-2008	κάρτα 53
78. ΝΗΚΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ ΑΝΔΡ	1924-1973	κάρτα 48
79. ΝΙΚΟΛΑΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝ ΠΑΥΛ	1971-2000	κάρτα 99
80. ΝΙΚΟΛΑΙΔΗΣ ΛΑΖΑΡΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ	1932-1984	κάρτα 112
81. ΝΙΤΣΑΣ ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΙΩ.	1917 – 1978	κάρτα 77
82. ΝΤΕΡΕΚΑ ΧΡΥΣΟΥΛΑ Κ.	1894-1962	κάρτα 49
83. ΝΤΕΡΕΚΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ Κ.	1918-1973	κάρτα 49
84. ΝΤΕΡΕΚΑΣ ΚΩΣΤΑΣ ΒΑΓΓ	1886-1956	κάρτα 49
85. ΝΤΟΒΙΝΤΑΪΤΗΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ ΠΕΤΡ	1937 – 1997	κάρτα 78
86. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ ΠΕΤΡΟΣ ΣΟΦΟΚΛΗΣ	1912 – 1979	κάρτα 80
87. ΞΕΝΗΤΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΣΤ	1953-1985	κάρτα 50
88. ΞΕΝΗΤΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ ΓΙΑΝΝΗΣ	1917-1973	κάρτα 50
89. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΜΑΡΙΑΝΘΗ ΓΕΩ	1942-1982	κάρτα 100
90. ΟΤΣΚΑΣ ΠΑΒΕΛ ΦΙΛ.	1907 – 1978	κάρτα 78
91. ΠΑΛΑΜΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ (καπ. ΜΑΥΡΟΣ)	1913-1973	κάρτα 46
92. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗ ΒΑΛΕΝΤΙΝΑ ΙΒΑΝ	1928 - 1979	κάρτα 78
93. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΒΑΣΙΛΗΣ	1920 – 1979	κάρτα 80
94. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΒΛΑΔΗΜΙΡΟΣ ΝΙΚ.	1960 – 1978	κάρτα 77
95. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ ΕΥΣΤ.	1924 – 1997	κάρτα 77
96. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΟΛΥΜΠΙΑ	1892-1971	κάρτα 39
97. ΠΑΠΑΝΙΚΟΥ ΕΛΕΝΗ	1899-1973	κάρτα 46
98. ΠΑΤΣΑΔΑΚΗΣ ΝΙΚΟΣ ΠΑΝΑΓ	1909-1973	κάρτα 50
99. ΠΑΥΛΙΔΗ ΛΙΔΙΑ ΒΑΣ	1926-2013	κάρτα 48
100. ΠΕΤΡΙΔΟΥ ΒΑΛΕΝΤΙΝΑ ΑΛΕΞ	1935-2009	κάρτα 100
101. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΓΕΩ	1926-1990	κάρτα 50
102. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΝΑ ΙΓΝΑΤ	1925-2001	κάρτα 50
103. ΠΛΑΚΙΔΑ ΕΥΓΕΝΙΑ	1911 – 1979	κάρτα 80
104. ΠΟΛΙΔΗΣ ΜΠΡΑΙΚΟΣ ΚΩΣΤΑΣ	1918-1982	κάρτα 102
105. ΠΟΠΗΡΑ.....		
106. ΣΑΒΑΡΗ.....	77	
107. ΣΑΓΔΙΝΗΣ ΤΡΑΙΚΟΣ ΛΑΖΟΣ	1915-1973	κάρτα 60
108. ΣΑΜΑΡΑΣ ΚΩΣΤΑΣ ΙΩ	1910-1973	κάρτα 49
109. ΣΕΡΕΔΑ ΜΑΡΙΑ ΒΑΣ	1891-1982	κάρτα 100
110. ΣΕΡΕΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΠΑΣΧ.	1905 – 1978	κάρτα 77
111. ΣΙΜΑΝΗΣ ΝΑΤΕΛΛΑ ΣΤΑΝΙΣΛΑΣ	1935-2009	κάρτα 109
112. ΣΙΜΑΝΗΣ ΣΤΑΝΙΣΛΑΣ ΓΑΒΡ	1912-1983	κάρτα 109
113. ΣΙΝΔΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΝΙΚ.	1916 – 1978	κάρτα 78
114. ΣΚΙΛΙΩΤΗ ΜΠΟΡΙΣ ΒΙΚΤ.	1927 – 1979	κάρτα 80

115. ΣΟΥΛΟΥΝΤΣΗΣ ΘΑΝΑΣΗΣ ΙΩ	1911-1973	κάρτα 49
116. ΣΟΦΟΣ ΚΩΣΤΑΣ ΗΛ.	1916 – 1970	κάρτα 80
117. ΣΠΡΙΝΓΚΗ ΒΙΚΤΩΡΙΑ ΜΠΟΡΙΣ	1902-1971	κάρτα 39
118. ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΓΙΑΝ	1921-1982	κάρτα 102
119. ΣΤΕΦΟΥΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΝΙΚ	1884-1972	κάρτα 44
120. ΣΤΡΙΜΠΙΝΟΣ ΣΩΤΗΡΗΣ ΧΡ.	1918 – 1978	κάρτα 78
121. ΣΧΟΙΝΑ ΝΙΝΑ ΓΕΩΡΓ	1929-2011	κάρτα 50
122. ΣΧΟΙΝΑΣ ΒΕΛΕΡΙΟΣ ΓΕΩ	1959-12012	κάρτα 44
123. ΣΧΟΙΝΑΣ ΑΛΕΞΑΝΤΡ ΜΑΡΚ	1934-2012	κάρτα 50
124. ΤΑΣΟΣ ΘΑΝΑΣΗΣ ΣΤΑΒΡΟΣ	1931 – 1990	κάρτα 78
125. ΤΕΡΛΕΜΠΑΚΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΝΑΣΤ	1923 - 1979	κάρτα 90
126. ΤΟΜΑΣ ΒΛΑΔΗΜΙΡΟΣ ΑΛΕΞ	1905-1974	κάρτα 52
127. ΤΟΜΑΣ ΙΡΙΝΑ ΜΙΧ	1935-2005	κάρτα 48
128. ΤΟΜΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝ ΒΛΑΔ	19-2010	κάρτα 52
129. ΤΡΙΠΤΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΠΟΣΤ.	1919 – 1979	κάρτα 80
130. ΤΣΕΒΕΤΟΣ ΝΙΚΟΛΑΙ ΔΗΜΗΤΡ	1912-1971	κάρτα 39
131. ΤΣΕΚΟΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ	1921 – 1978	κάρτα 77
132. ΤΣΙΑΡΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΘΕΟΔ.	1930 – 1979	κάρτα 81
133. ΤΣΙΚΑΡΛΗΣ ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΝΙΚ	1932 – 1979	κάρτα 81
134. ΤΣΙΛΙΚΙΡΙΔΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	1900-1971	κάρτα 39
135. ΤΣΙΛΙΡΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΧΡΗΣΤΟΥ	1904-1972	κάρτα 44
136. ΤΣΟΜΠΑΝΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΗΣ Δ.	1950 – 1978	κάρτα 78
137. ΥΦΑΝΤΙΔΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΙΩ.	1933 – 1978	κάρτα 77
138. ΧΑΡΙΤΟΥΔΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΠΟΣΤ	1922-1981	κάρτα 100
139. ΧΑΤΖΗΔΙΑΜΑΝΤΙΔΗΣ ΝΙΚΟΣ ΧΑΡ.	1913 – 1979	κάρτα 80
140. ΧΑΤΖΗΠΑΥΛΙΔΗΣ ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΥΛΟΣ	1918-2002	κάρτα 98
141. ΧΕΡΧΕΛΕΤΖΙΔΗΣ ΖΑΦΕΙΡ ΣΕΡΑΦΕΙΜ	1907-1972	κάρτα 44
142. ΧΟΥΜΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΕΜΜ.	1955 – 2014	κάρτα 80
143. Χωριό Μεθώνων ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	1916-1980	κάρτα 50

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΔΑΜΙΑΝΙΔΗΣ (1934-2021), ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΤΙΑ, ΠΕΛΛΑΣ

Στις 15/12/2021, νικημένος από μια δύσκολη ασθένεια, “έφυγε” από κοντά μας σε ηλικία 87 ετών ο Γρηγόρης Δαμιανίδης του Ιωάννη.

Ο Γρηγόρης γεννήθηκε το 1934, στο χωριό Νότια νομού Πέλλας. Ανήκει στη γενιά των παιδιών που σώθηκαν από το ΔΣΕ και τις Σοσιαλιστικές χώρες που ανέλαβαν να τα μεγαλώσουν και να τα σπουδάσουν. Μετά τα γεγονότα του Εμφυλίου Πολέμου, αναγκάστηκε μαζί με τα αδέρφια του, να εγκαταλείψει την Ελλάδα και να βρει καταφύγιο αρχικά στο Μπούλκες μετέπειτα στην Τσεχοσλοβακία και αργότερα στην πρώην Σοβιετική Ένωση, στην Τασκένδη (12 ελληνική πολιτεία). Εκεί παντρεύεται την αγαπημένη του Ουρανία και αποκτούν μαζί τρία παιδιά, τον Αλέξανδρο, τον Ευθύμιο και την Μαρία. Το 1977 με την οικογένεια που δημιούργησαν επέστρεψαν στην Ελλάδα (Θεσσαλονίκη) και παρά τις δυσκολίες κατάφεραν να σταδιοδρομήσουν επαγγελματικά...

Καλό ταξίδι, Γρηγόρη.

Οι πρώτες ποδοσφαιρικές ομάδες ελλήνων πολιτικών προσφύγων στην Τσεχοσλοβακία

Γιέσενικ Τσεχοσλοβακίας

Η ποδοσφαιρική ομάδα του Γιέσενικ

Řecký přírodní produkty

www.ellada.cz

eshop@ellada.cz | www.bluemarine-group.com